Poštnina plačana v gotovini. **Posamezna štev. Din 1·—**

Štev. 46. **V Ljubljani, dne 14. novembra 1929.** **Leto XII.**

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

V ponedeljek so začele poslovati banske uprave

Delokrog bana in njemu podrejenih oddelkov

Te dni je bil izdan zakon o organizaciji banske uprave, ki podrobno odreja delokrog bana in njemu podrejenih oddelkov. Kakor smo že nedavno poročali, imajo bani večji delokrog in večje pravice, kakor so jih imeli bivši veliki župani. To je velika pridobitev, ki bo pomagala, da se bodo mnogi posli hitreje reševali, kar bo samo v korist ljudstva.

Oddelki uprave.

Po omenjenem zakonu je na čelu banske uprave ban, katerega zastopa v primeru, da je t: zadržan, pomočnik bana. Banska uprava se deli na oddelke, odseke in referate. Oddelkov je osem, in sicer: 1.) splošni, 2.) upravni, 3.) kmetijski, 4.) prosvetni, 5.) tehnični oddelek, 6.) oddelek za socialno politiko in narodno zdravje, 7.) finančni oddelek in po potrebi 8.) oddelek za trgovino, obrt in industrijo.

Kmetijstvo.

Čitatelje z dežele bo zanimal predvsem kmetijski oddelek. Deli se ta oddelek še na štiri odseke: 1.) odsek za poljedelstvo in živinorejo, 2.) odsek za živinozdravništvo, 3.) odsek za kmetijsko-pravne odnošaje in 4.) odsek za gozdarstvo. Kmetijski oddelek upravlja vse posle, ki se nanašajo na pospeševanje kmetijstva vseh panog, kakor poljedelstva, živinoreje, sadjarstva, vinogradništva in drugega. V področje tega oddelka spada uvoz plemenske živine, semen in umetnih gnojil, ustanavljanje in urejanje raznih kmetijskih šol in tečajev, uprava državnih in samoupravnih posestev, izvajanje agrarne reforme, izvrševanje zakonov o gozdarstvu, lovu in hudournikih ter številni drugi posli. Kmetijski oddelek nadzoruje gozdarske šole in tečaje, gospodarstvo državnih in samoupravnih gozdov, dovoljuje parcelacijo gozdov do 500 ha, izsekavanje gozdov, izvoz žive divjačine, nagrade za zatiranje škodljive divjačine, sestavlja načrte in proračune za ureditev hudournikov ter odobrava te načrte in proračune do zneska pol milijona dinarjev.

Tehnične zadeve.

Za podeželsko prebivalstvo zelo važen je tudi tehnični oddelek, ki je razdeljen na tri odseke: 1.) odsek za mostove, ceste in železnice, 2.) odsek za vodnotehnične gradbe in 3.) odsek za arhitektonska in elektrostrojna dela. Ta oddelek daje vzpodbudo za gradbo in vzdrževanje državnih cest v banovini ter vzdržuje dosedanje samoupravne ceste in druge javne objekte v banovini, vodi nadzorstvo nad vsemi javnimi tehničnimi deli, skrbi za regulacijo rek, za kanalizacijo in za izkoriščanje vodnih sil ter sodeluje pri upravi javnega avtomobilskega prometa.

Prosveta.

Prosvetni oddelek se deli na dva odseka: 1.) odsek za osnovno (ljudsko) šolstvo in 2.) odsek za srednje, učiteljsko in strokovno šolstvo ter za ljudsko prosveto. Prosvetni oddelek vodi vse posle, ki se nanašajo na osnovne in meščanske šole, nadzoruje srednje šole in prosvetna društva v banovini. Dalje skrbi med drugim za splošno prosvetno gibanje v banovini, določa namestnike odsotnim ali bolnim upraviteljem srednjih in meščanskih šol, vodi spise vseh prosvetnih delavcev in drugo.

Socialna politika in narodno zdravje.

Prav tako so ostali oddelki razdeljeni na več odsekov. Tako ima oddelek za socialno politiko in narodno zdravje, kakor nam že naslov sam pove, dva odseka: 1.) odsek za socialno politiko in 2.) odsek za narodno zdravje. Ta oddelek skrbi za vojne sirote, za siromake, dovoljuje zaposlitev inozemskih delavcev, upravlja državna kopališča in zdravilišča, bolnišnice in druge zdravstvene ustanove, oddaja lekarne, določa področja bolnišnic in drugo.

Obrt, trgovina in industrija.

Oddelek za obrt, trgovino in industrijo ima dva odseka: 1.) odsek za obrt, trgovino in industrijo ter 2.) odsek za rudarstvo. Ta oddelek dovoljuje ustanavljanje delniških družb in jih nadzoruje, rešuje pritožbe proti odlokom gospodarskih zbornic, dovoljuje ustanavljanje in premeščanje sejmov, nadzoruje krošnjarstvo, izdaja odobrenja za carinske olajšave, vzdržuje in nadzira obrtne šole. Dalje vodi ta oddelek vse rudarske zadeve.

Banski svet.

V vsaki banovini se ustanovi banski svet kot posvetovalni organ bana. V naši Dravski banovini šteje banski svet 30 članov. Člane banskega sveta imenuje in odstavlja na predlog bana minister notranjih poslov.

Pričetek poslovanja uprave.

V ponedeljek 11. t. m. so začele po vsej državi poslovati nove banske uprave. Bani in njihovi pomočniki so na vseh sedežih banskih uprav prevzeli vodstvo državnih upravnih poslov. Prav tako sta v Ljubljani ban gosp. inž. Dušan Sernec in podban gosp. dr. Otmar Pirkmajer nastopila svoji službeni mesti. Ob tej priliki sta imela ban in podban na zbrano uradništvo pozdravna nagovora. Ban poudarja v nagovoru, da se bo pri izvrševanju svojih poslov strogo držal zakona in popolne nepristranosti.

S pričetkom poslovanja banskih uprav, ki sličijo nekdanjim deželnim upravam, se začenja nova doba in lepe besede bana o popolni nepristranosti nas uverjajo, da se bo delalo po zakonskih določbah za koristi vsega naroda brez razlike.

Kako zboljšamo rodovitnost sadovnjakov

Umno sadjarstvo man prinese lahko lepe dohodhe

Slovenci nismo bogati in zato moramo še posebno gledati na to, da izkoristimo vse gospodarske možnosti, ki nam jih nudi naša zemlja. Zaradi tega moramo posvečati veliko pozornost tudi sadjarstvu, za katero so slovenski kraji večinoma prav prikladni. Da pa nam bo sadjarstvo res nudilo koristi, moramo biti umni sadjarji.

Pred leti je raslo po naših sadovnjakih nebroj različnih sort, skoro toliko sort kakor dreves. Da je bil

pri taki mešanici sadja vsak razvoj sadne trgovine nemogoč,

je bilo vsakomur poznavalcu razmer na sadnem trgu jasno. Zato so pričeli naši strokovnjaki priporočati gojitev čim manjšega izbora, da moremo nuditi te sorte v večjih družinah. Danes se zasajajo novi sadonosniki in se precepljajo stari, če že ne z eno samo sorto, pa vsaj le s par sortami, ki so za tisti kraj najprikladnejše.

Kakor pa je ta napredek vse hvale vreden, vendar nam lahko baš glede radovitnosti dreves prinese bridka razočaranja.

Kadar se izvede načelo omejitve sort v splošnem in poginejo stara drevesa, bomo začudeni gledali, ko bodo naši vzorni sadovnjaki, ki bodo prav lepo zeleneli in bodo na pomlad vsi beli cvetja, tja na jesen skoro brez sadu.

Zaman si bomo belili glave, kje tiči vzrok nerodovitnosti, ko ne bo ne slane, ne mrčesa, ne deževja in ne suše. Vsi pogoji za dobro letino bodo dani, drevje pa bo prazno.

Sadjarji drugih naprednejših dežel so prav bridko izkusili te zle posledice poenotenja gojitve sadnih sort. Našli pa so tudi po neumornih raziskavanjih vzroke, ki so dovedli do tega pojava, in s tem tudi pot, kako preprečiti to jalovost sadovnjakov. Pametnemu gospodarju je sosedova škoda v pouk. Tako tudi upamo, da bodo naslednja razmišljanja našim sadjarjem v prid, da bodo svoje sadovnjake glede rodovitnosti vsaj opazovali, kar jih gotovo privede do istih ukrepov kakor njihove naprednejše tovariše.

Da prav doumemo, kako nastane jalovost sadnega drevja, moramo poseči globlje v način oploditve sadnega drevja. Če pogledamo cvet sadnega drevesa, vidimo v vsakem cvetu razen belih cvetnih listov v sredi pestič z brazdo in prašnike polne cvetnega prahu. Oploditev se izvrši pri rastlinah tako, da pride dozorel pelod (cvetni prah) na godno brazdo. Pelod vzkali in požene nitkasto cevko skozi pestič v plodnico (nabreklina peclja pod cvetno čašo), kjer izloči v jajčnik po dvoje zarodnih jeder. Iz te oploditve zrase semenska klica in potem sad. Sorta sadu pa se ravna po drevesu in ne kaže nikake posebnosti sorte, ki je dala pelod za oploditev. Nekateri sicer trdijo, da upliva sorta peloda na nov sad, vendar nimamo doslej nikakih trdnih dokazov za to.

Mnogobrojni poskusi umetne oploditve tako s pelodom iste sorte kakor tudi s pelodi tujih sort so nedvomno dokazali dvoje: prvič, da je pelod iste sorte za samooplodbo večinoma jalov, drugič pa, da je kaljivost peloda drugih sort na drugi sorti kaj različna.

Po tem, kakšna je kaljivost peloda na drugi sorti, delimo sadne sorte na dobre in slabe pelodnike.

Dobri pelodniki so: a) jabolka: lesnika, jonatan, bojkovo jabolko, zlata parmena, bismark, beli astrahan, landsberška reneta, šampanjska reneta itd., b) hruške: blumenbahovska, dobra luiza, dekanska itd. Slabi pelodniki pa so: a) jabolka: Damasonova reneta, herbertova reneta, kanadska reneta, Jakob Lebel, boskovp, železnikar, bobovec itd., b) hruške: Dielova maslenka in cela vrsta moštnic.

Vpliv dobrih in slabih pelodnikov je prav nazorno pokazal neki švedki sadjar, ki je zasadil v nov sadovnjak 1024 dreves, in sicer dobri pelodnik koksoranžno reneto. Da bi imel pa dve sorti, je posadil vsako tretjo vrsto s slabim pelodnikom zlato reneto. Na eni strani je mejil ta nasad na star sadonosnik z vso mogočo mešanico, na drugi strani pa ni bilo sadnega drevja. Pokazalo se pa je, da je bil donos kaksoranžovke, čimbolj se je oddaljeval od starega sadovnjaka, tem pičlejši. Dočim so dale prve vrste po 275 kg sadja, so ga dale srednje le 50 kg in zadnje celo le po 5 kg. Stari sadovnjak je namreč dal koksoranževki do neke razdalje dobrih pelodov, slab pelodnik zlat reneta pa ni mogla oploditi sosednih koksoranževk, ki niso mogle nastaviti sadu. Zlate renete so dale pa zaradi dobrega sosednega pelodnika bogat pridelek v vseh vrstah.

Nastane vprašanje, ali so slabi pelodniki obenem tudi slaborodovitne sorte. Ker najdemo poleg slaborodnih slabih pelodnikov (gravenštajnec) tudi prav rodovitne sorte slabih pelodnikov (bobovec), moramo sicer to zanikati, vendar pa nam

kaže izkušnja, da dajo baš slabi pelodniki mnogo nekaljivega slabega semena.

Tako seme nam da potem tudi slabe divjake. Nekdo je v zadnjem «Sadjarju» sklepal iz tega dalje in je trdil, da more le lesnika dati dobro seme za drevesnico. Kakor je sicer to naravno, vendar ne drži povsem, saj vemo, da so lesnike sredi gozdov navezane le na samooplodbo in jim manjka za dobro seme glavnega, namreč dovolj svetlobe. Za seme zato ne bomo jemali na videz še tako lepih pečk slabih pelodnikov, temveč le dobrih pelodnikov, ki imajo trpežno rast.

Zahteva po poenotenju sadnih vrst je upravičena, saj kaže to poenotenje v vseh sadjarskih deželah najlepše uspehe. Da pa nam bo v popoln hasek, moramo po doslej povedanem gledati pri nasajanju novih in pri precepljevanju starejših sadovnjakov predvsem na oplojevalne razmere.

Ker se ne more nobeno sadno drevo v zaželjeni meri samo oploditi, temveč potrebuje nujno za dober nastavek sadu peloda od druge sorte, nam postane jasno, da ne smemo gojiti nobene sorte v čistem nasadu.

Kjer sadimo slabe pelodnike, ki so pa večinoma gospodarsko najboljši (kanadke, bobovci itd.), moramo vedno skrbeti, da so tudi dobri pelodniki v doseglivi bližini.

Praktična ureditev zavisi seveda v veliki meri od krajevnih razmer, oziroma od lege. V splošnem se priporoča saditi skupaj 2 do 4 vrste ene sorte in potem ravno toliko vrst druge sorte. Ureditev posameznih pripravnih sort naj se ravna v prvi vrsti po času cveta.

Brezsmiselno bi bilo postaviti zgodaj cvetečo sorto za pelodnika pozno cvetečí.

Tudi je prav posebno paziti na to, da ne sadimo v sadovnjakih dveh slabih pelodnikov. Vsekakor pa bo mogoče nasaditi v vseh nasadih vsaj 1 do 2 vrsti dobrega pelodnika.

Če se pa že hočemo na vsak način držati le ene same sorte, si pomagamo tako, da posadimo vmes posamezne dobre pelodnike, ki cveto istodobno z glavno sorto, ter bi pri tem zadostoval na vsakih šest dreves po en dober pelodnik. Da pa dobimo tudi od teh pelodnikov kaj prida donosa, moramo nasaditi še eno sorto, če je glavna sorta slab pelodnik.

Veliki večini našega sadnega drevja je potrebna oploditev od drugih dreves, zato moramo skrbeti za izdaten prenos peloda.

To nalogo pa imajo skoro izključno čebele, ker veter tu ne pride v poštev, drugi divji mrčes (čmrlji, ose itd.) pa ne zmore tega ogromnega dela. Dobičkanosno sadjarstvo je možno le v tesni zvezi z umnim čebelarstvom.

Politični pregled

Na Poljskem so postale razmere v zadnjem času zelo napete. Tam se vrši že dlje časa

boj med maršalom Pilsudskim, tem starim borcem za poljsko osvobojenje izpod tujega jarma, in sejmom,

ki je isto kakor naša bivša narodna skupščina. Maršal Pilsudski je že pred dobrim letom dni sestavil vlado, ki ji je postavil za ministrskega predsednika svojega zaupnika Svitalskega. Ta vlada pa ni našla dopadenja v očeh večine poljskih politikov, ki so pričeli delovati proti njej v sejmu s tem, da so sklenili odkloniti po njej predlagani proračun.

Maršala Pilsudskega je to postopanje sejma zelo razjezilo ter je svoji jezi dal že ponovno duška

z ne baš izbranimi napadi na poljske poslance,

ki jih je temeljito opsoval. Ker pa si ti njegovih napadov niso dosti gnali k srcu, jim je sklenil pristriči peroti na ta način, da je izdelal načrt reforme poljske ustave, ki bi zelo omejila pravice sejma ter odvzela poslancem pravico do netožljivosti za njihovo početje in njihove izjave. Poslanci so seveda odločno odklonili ta predlog, s katerim bi si sami izkopali grob, v katerega bi jih nato položil stari maršal, ter sklenili proti temu njegovemu predlogu primerno protestirati. Njihov voditelj je sejmski predsednik Daszynski, ki se je pretekli teden prav možato postavil po robu maršalu Pilsudskemu, ko je prišel v spremstvu svojih oficirjev v sejem, da bi najbrže zopet bral levite neposlušnim poslancem, s tem, da ni hotel otvoriti že sklicane seje sejma dotlej, dokler se bodo nahajali v poslopju sejma oficirji. Pilsudski je seveda protestiral, opravil pa vendar ni dosti ter je moral odditi.

Zaradi tega nastopa v sejmu so organizirali poslanci

velike demonstracije, pri katerih je bilo čuti odločne zahteve naroda, da vlada prijateljev Pilsudskega poda ostavko

in se umakne novi, ki bi poravnala spor med sejmom in maršalom Pilsudskim. Ta odločni nastop je dal misliti celo maršalu Pilsudskemu, ki je postal sedaj zmernejši ter je ob priliki 25letnice velikih protiruskih demonstracij, ki jih je vodil

---

SOTESČAN:

Nevesta roparskega poglavarja

(Povest iz starih časov.)

(Dalje.)

«Pri meni boš prosta kakor ptica v zelenem gaju. Skupaj bova uživala življenje — raj na zemlji.»

«Prosim te, izpusti me, da pohitim k očetu. Od žalosti bo umrl, ako se ne povrnem.»

«Tudi jaz sem zapustil očeta, dolgo je že od tega. Pri meni se ti ne bo tožilo po domu, kmalu ga boš pozabila.»

«Studiš se mi, ker te ne poznam in ne verjamem besedam. Gabi se mi tvoje vedenje.»

«Priznam, da nisem pravilno ravnal, kar mi boš odpustila. Ljubezen bo vse poravnala.»

«Kdo si, nesramnik, da se me upaš tako brezvestno žaliti?»

«Človek sem, ki te ljubi in obožuje. Srce mi poka od žalosti, ker me odklanjaš. Ne ugašaj moje nade, gorijo naj kot svetiljka na tvojem oltarju.»

«Ne išči ljubezni, da si ne nakoplješ sovraštva. Moj oče se bo maščeval, prav gotovo ne uideš njegovi kazni. Lahko me umoriš, toda pravica bo odkrila zločin in zahtevala zadoščenje.»

«Tvojih groženj se ne bojim», jo je trpko zavrnil. «Živela bova odrezana od sveta, nikomur ne bo znano najino bivališče.»

Plemkinja je kriknila od strahu, z vso silo se je uprla v vrata, da bi skočila z voza in zbežala. Ropar jo je ujel za roko in jo posadil zraven sebe. Siloma jo je prijel okrog pasu, rad bi jo bil pomiril in potolažil.

Jezno ga je pahnila od sebe in kričala: «Pusti me, nasilnik! Kdo ti je dovolil? Maščuj se Julijan. Oče, pomagajte!»

Izvil ji je desnico ter jo pritisnil na svoja usta. «Poljubljam jo, ker te čislam», ji je sladko šepnil. Klanjam se ti kot boginji na svojem oltarju.»

«A jaz te sovražim in zaničujem», mu je pogumno priznala. «Zato, ker si me ugrabil slabotnemu očetu, ker me mučiš in nadleguješ.»

«Kdo pa je Julijan, katerega si poprej klicala?» je siknil skozi zobe.

«Moj zaročenec, njemu sem prisegla zvestobo...»

«Milena, ne udajaj se praznim nadam. Julijan se ne bo nikoli šopiril na prestolu tvojega srca, zato je poskrbljeno.»

«On ali pa nihče drugi. Umrjem naj, čim bi kaj drugega privolila. Moje srce naj izkrvavi kot žrtev nasilstva.»

«Ne kliči smrti, ko ti ponujam življenje.» — Ropar se je krotil in premagoval, da ji ni povedal, kdo je gospodar njene prostosti. Toliko odpora ni pričakoval, mislil je, da se bo prej ustrašila in popustila.

Iztrgala se mu je ter se pomaknila od njega. «Ali te res ne gane nobena prošnja?» je milo zaihtela.

«Tukaj sem trd in neizprosen», je odločno poudaril. Nato se je prisiljeno nasmehnil, da popravi, ako se je pretrdo izrazil.

«Usmili se vsaj sivolasega starčka — mojega očeta...»

«Morala ga boš polagoma pozabiti, kar ti bo olajšalo ločitev.»

«Nehaj, trdosrčnik! Sramuj se govoriti o ljubezni, ker ne poznaš sočutja. Vsaka tvoja beseda je ostudno hinavstvo.»

Taki očitki so vendarle pretresli srce, ki res ni poznalo usmiljenja, kadar so se zvijale nedolžne žrtve. Milena je bila prva, za katero je občutil čisto ljubezen. Sklenil je celo, da bo predrugačil življenje — na ljubo svoji nevesti, ako se mu posreči omajati njeno volj..

«Od danes naprej si moja nevesta, pri tebi bom neizmerno srečen», je prezrl njeno zaničevanje.

«Jaz pa sem najnesrečnejše bitje na svetu. Umrjem naj, preden okusim čašo trpljenja.»

«Umreti hočem s teboj, ako ti ni za življenje.» Široko je iztegnil roke, da bi jo pritegnil k sebi. Iz prsi mu je kipela strast in poželenje.

Sesedla se mu je na tla in pričela glasno jokati. Obupno je klicala očeta in Julijana, Boga in svetnike, naj jo rešijo nasilstva. Razbojniku je odrevenela roka, ni se je upal dotakniti.

«Milena, zakaj me ne ljubiš!» je stokal, da bi jo omečil z lepo besedo.

«Zato, ker te sovražim... Pred menoj si najgrši človek, najbolj umazana duša...»

«Nehaj! Rotim te pri nebu in zemlji...»

«Ugrabil si me kot razbojnik. Očetu si me iztrgal iz naročja...»

«Dovolj, Milena! Tvoje besede so trše od železa.»

«O, Bog! Ali res ni več pomoči? Zakaj si me tako strašno obsodil? Kaj sem zagrešila?»

Sočutno jo je dvignil na sedalo, kjer se je izmučena naslonila na steno in pokrila lice z rokama. Tudi ropar se je utrudil. Naslonil je glavo v dlan in komolce na koleno — tako je ustvarjal

on, napisal zelo pomirljiv članek, ki ga smatrajo poljski politiki za dokaz, da ne bo tiral spora do ostrine meča.

Še vse večje

zmešnjave vladajo v sosedni Avstriji,

kjer se razmere najbrže še ne bodo tako kmalu uredile. Glavni povzročitelji nemirov so nam že dobro znane desničarske bojne organizacije, ki so zaradi velikih uspehov, doseženih v zadnjem času, in zavoljo tihe podpore gotovih vladnih krogov postale že naravnost neznosne ter tirajo položaj v usodne zapletljaje. To se posebno vidi pri pogajanjih za revizijo ustave, kjer bi rade dosegle meščanske stranke kak pameten sporazum z opozicijo, to je socijalisti. Tega pa ne morejo izvesti, ker stoje pod stalnim nadzorstvom in pritiskom voditeljev teh bojnih organizacij, ki bi menda najraje v enem dnevu spravili s sveta na stotisoče avstrijskih socijalistov ter uvedli razmere, kakor so bile v časih pokojne Avstrije, ko sta bila glavna činitelja pri upravljanju države aristokrat in cerkev. Da je temu tako, se vidi tudi iz tega, da so se pričeli družiti ti nemirneži s še preostalimi pristaši izgnane črnožolte habsburške monarhije ter

jeli pripravljati med drugim tudi zopetno vzpostavitev Habsburžanov

na cesarskem Dunaju. S tem pa so zaigrali zadnje simpatije, ki so jih uživali zaradi svoje borbe proti komunizmu v zapadnih in sosednih državah ter vzbudili pozornost vsega sveta, ki ne bo nikdar dopustil povratka Habsburžanov na prestol v Avstriji ali v Madžarski. Temu razpoloženju je dal duška tudi angleški zunanji minister Henderson, ki je v ostrem govoru opozoril voditelje Heimwehra, naj se nikar ne bavijo z idejami, ki bi razburile ne samo Avstrijo, nego tudi ves ostali svet.

V bratski Češkoslovaški še vedno sestavljajo novo vlado,

ki jo bo sestavil najbrže ministrski predsednik Udržal s pomočjo stare meščanske koalicije in s pritegnitvijo narodnih socijalistov. Vlada bo skoro gotovo sestavljena tekom tega tedna, na kar se bo pričelo zopet redno parlamentarno zasedanje.

V zavezniški Franciji se je predstavila parlamentu

nova Tardieujeva vlada z zelo dobro sestavljeno vladno izjavo,

Ob priliki razprave o tej izjavi sta govorila v imenu vlade predsednik Tardieu in zunanji minister Briand, ki sta soglasno naglasila dobro voljo Francije za nadaljevanje v poslednjem času vodene politike pomirjenja med Francijo in Nemčijo.

Govora obeh velikih državnikov sta napravila na zbornico najboljši vtis, tako da je bila

izglasovana vladi velika zaupnica,

ki je razpršila pomisleke in domneve onih, ki so napovedovali Tardieujevi vladi zelo kratko življenje.

V Bolgariji se nadaljujejo poboji in umori,

ki so že popolnoma vsakdanji. Pozornost sveta pa vzbuja med neštetimi bolgarskimi razbojniki posebno voditelj velike roparske tolpe Uzunov, ki je nedavno oklal tri sodnike in oplenil celo vrsto avtomobilov. Ta vzgledni junak je sedaj napadel kar cel vlak in oropal vse potnike. Po izvršenem ropu je imel na zbrane oropane in gole potnike daljši govor, v katerem jim je kavalirsko obrazložil, da jih je oropal zato, ker se bori na ta način najbolj uspešno proti vladi. V potrdilo tega je pisal cel niz pisem na vlado in razne javne ustanove, v katerih jih obtožuje pobojev nad bolgarskimi kmeti ter jim sočasno obeta, da bo še marsikoga poslal na oni svet.

V Moskvi so slavili

z velikimi manifestacijami 12letnico boljševiške revolucije

in ukazali tudi komunistom po ostalem svetu, naj dostojno proslavijo ta dan, ki ni prinesel gorje in nesrečo samo Rusiji, nego tudi neštetim zapeljanim dušam po svetu, ki so se, verne pozivom komunističnih voditeljev, dale zapeljati, da so poskusile zanesti nemir tudi med ostale evropske narode, ki pa so njihove poskuse zadušili že v kali.

Ker smo že v Rusiji, se pomudimo še za hip v deželi, kjer so se že dolga desetletja križali ruski in angleški interesi — v Afganistanu. To je

dežela, ki si je privoščila to zanimivost, da je imela v enem letu kar štiri kralje.

Od teh je zadnjega, Habibulaha, ki se je povzpel do kraljevske krone od navadnega glinastega vrča, v katerem je včasih nosil po ulicah vodo, vrgel s prestola sedanji kralj Nadinkan in ga izročil prekemu sodišču. To je napravilo z njim kratek proces ter ga v družbi 12 tovarišev obsodilo na smrt, ker je zagrešil za svojega nekaj mesecev trajajočega kraljevanja nič več in nič manj kakor 470 roparskih umorov, kar je skoro malo preveč tudi za afganistanske razmere.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Vrhniško avtobusno podjetje je podaljšalo svojo progo Ljubljana—Vrhnika do Gorenjega Logatca. Tako imamo sedaj dnevno trikratno zvezo z Ljubljano, a vlake še posebej. «Slovenski Narod» dobivamo sedaj že ob 6. zvečer. — Gosp. Ivanu Riharju je pogorela nekdanja ledenica. Ogenj je nastal ponoči. Gasilci so bili v trenutku na mestu. Druga poslopja niso poškodovana. — Nedeljska predstava je po daljšem odmoru zopet enkrat napolnila Sokolski dom. Igrali so Petrovičevo dramo «Mrak» v splošno zadovoljstvo.

ŽIRI. Na dan vseh svetnikov 1. novembra je priredilo naše Sokolsko društvo zelo primerno žaloigro v petih dejanjih «Bratje sv. Bernarda». Za naše moči precej težko delo je bilo podano izredno dobro. Žal, smo imeli ta dan slabo vreme, ki je preprečilo udeležbo mnogim zunanjim posetnikom, tako da je bil obisk bolj pičel. Krasno scenerijo, katero si je zamislil in s pomočjo par agilnih bratov izvršil šolski upravitelj gosp. Edo Hribernik, je napravila lep vtis ter pripomogla do tako lepega moralnega uspeha. Igralci so se zelo trudili in so podali vloge prav dobro. Želeli bi, da se še večkrat nudi občinstvu kaj takega.

ŠMARTNO PRI LITIJI. Te dni so položili k večnemu počitku nesrečno žrtev fantovskega spopada, Janeza Benegalijo. Pogreba na pokopališče v Šmartnu pri Litiji se je udeležila velika množica ljudi, posebno številni so bili njegovi prijatelji in znanci, ki so položili na njegovo krsto lep venec. Njegovo zadnje počivališče je bilo vse okrašeno z jesenskimi cvetlicami. Ko so zabobnele na Janezovo krsto kepe prsti, se je obupen jok iztrgal domačim in znancem iz prsi, saj

---

nova sredstva, katera bo uporabil, preden poseže po skrajnih pripomočkih.

Kočija z roparjevo nevesto se je pomikala proti Črni dolini. Svetila je močna bakla, katero je nosil ropar spredaj na čilem konju Pod kolesi je pokalo kamenje in hreščalo preperelo dračje.

IV.

Skrbi in žalovanje.

Graščak Robert je zrl sklonjen skozi okno na dvorišče. Hlapci so opravljali živino in pospravljali orodje, biriči so jih nadzorovali. Delo so izvajali v lepem redu brez upiranja in godrnjanja.

Starčkove oči so bile nepremično obrnjene na cesto, držečo iz doline na Grmilje. Večerni mrak je bil vedno gostejši, Milene pa ni bilo od nikoder. Ob tem času je bila že vselej doma, nocoj pa se je tako dolgo zapoznila. Nikjer ni bilo čuti ne drdranja voza, ne peketanje konjskih kopit, ki so se vedno tako ubrano razlegali v nočno tišino. Začelo ga je skrbeti, da se ji ni morda kaj primerilo.

«Najbrž se je zamudila na pristavi», se je tolažil. Vendar pa se mu ni zdelo verjetno, ker mu ni omenila, da se ponelje na pristavo.

Tudi hlapce je skrbelo, kje je voznik Luka, ki se je vsak večer vrnil že pred mrakom. Vpraševali so drug drugega, a vsak je odmignil zamišljeno z rameni. Soglasno so menili, da je Luka vesten v svoji službi ter se ni zakasnil brez povoda.

Graščaka so obhajale nemirne misli. «Čudno, zakaj se ne vrne? Nesreča je skoro izključena; ljudje so ob tem času še na cesti ter bi nam takoj povedali, ako bi se kaj pripetilo.»

«Pa je res čudno», je skrbelo oskrbnika. «Sicer je Luka izurjen voznik, še nikoli ga ni polomil.»

Vzlic temu je poslal služabnika z naročilom, naj po gleda po cesti ob gozdu, na kar naj se nemudoma vrne. Birič pa je odjezdil na pristavo; menili so, da ju je zajela noč ter sta sklenila tamkaj prenočiti.

Vrnila sta se skoro istočasno, oba z nezadostnimi poročili. Služabnik je neuspešno prehodil pot ob gozdu; videl ni ne voza, ne Milene, tudi birič jo ni našel na pristavi.

«Kam je izginila?» je vznemirilo graščaka. «Pa nič ni omenila, da bo tako dolgo izostala . . .»

Od najvišjega med številnim grajskim osebjem pa do najnižjega tlačana — vsi so ugibali in razmišljali, kaj se je zgodilo plemeniti graščakovi edinki in zvestemu vozniku. Njih mnenje se je križalo, nihče ni mogel kaj pravega pogoditi.

Graščak je odredil, naj se zberejo hlapci in beriči ter naj vso cesto ob gozdu temeljito preiščejo. «Poglejte tudi v obcestno grmovje», jim je naročil ob odhodu. «Kar boste zapazili, mi nemudoma sporočite.»

Pridružilo se jim je tudi nekaj kmetov, zakaj po bližnjih vaseh se je mahoma raznesla vest, da na Grmilju pogrešajo Mileno. Razdelili so se v skupini: prva za desno in druga za levo stran ceste. Vsaki je svetila močna bakla.

Med glasnim pomenkovanjem so preiskali skoro že polovico poti, ne da so kaj sumljivega zapazili. Redkokje se je poznala kaka sled voza, cesta je bila kakor ulita, izpralo jo je zadnje deževje. Posipati so jo morali tlačani, pa tudi pometati v jeseni, ko je odpadalo listje. Veje so bile na obeh straneh enakomerno odrezane, tvorile so nad cesto obok, kar je dajalo sprehajalcem poseben užitek.

Za gričem tam, kjer se je odcepila stranska cesta, so jih iznenadile ob robu komaj vidne človeške stopinje. Hlapec, ki je svetil skupini, se je skoro izpotaknil — plaho je kriknil — zadel je ob človeka v obcestnem jarku. Ležal je na obrazu, zato ga niso takoj spoznali. Po glavi so se mu poznali madeži krvi, tudi obleka je bila krvava.

«Mrtev je», so ga plašno obstopili.

«Morda je kdo iz okolice», je pristopila druga skupina. «Zgodil se je zločin, ali pa se je ponesrečil.»

Berič se je sklonil nad nesrečnika in poslušal, ali še kaj diha. Prijel ga je za roko in čutil, da mu žila rahlo bije. Previdno ga je obrnil, pri čemer so zapazili, da ima oči zavezane z debelo krpo. Brž so mu jo odstranili ter mu posvetili v obličje.

«Luka je», so ga mahoma spoznali. «Pa vso glavo ima razbito, obraz mu je strahovito razmesarjen.

«Zločin!» so klicali drug za drugim. «Kje so konji in Milena?»

Dvignili so mu glavo ter ga sočutno opazovali. Iz odprtih ran se mu je cedila kri in polzela po obrazu. Rane so mu bile nedvomno zadane s kamenjem ali s topim orodjem. Njegovo bolestno hropenje je razodevalo notranje bolečine.

Pričeli so ga klicati in tresti. Ležal je v globoki nezavesti, dihanje je bilo edini znak življenja. Morda bi ga bili vzdramili mrzli obkladki, a nikjer v bližini ni bilo vode. Zaman so se prizadevali, da bi ga spravili iz omedlevice, pa vsi poizkusi so se izjalovili.

Hlapec je stekel v najbližjo vas po voznika, zakaj nad vse je bilo važno, da mu ohranijo živ-

je bil Janez vzgleden in priden fant. Bodi mu lahka zemljica!

STOPIČE. Uredništvo izjavlja, da pri zadevi, ki smo jo zadnjič objavili pod naslovom «Žalosten konec lepe mladenke» ni prav nič prizadeta okrajna babica Ana Prijateljeva Obstoji namreč, kakor je znano, dvoje Črmošnic, in v naši zadnji notici so bile, seveda, mišljene kočevske Črmošnice. Toliko v pojasnilo, da ne bo delal kdo krivice ugledni babici Ani Prijateljevi.

PODZEMELJ. Iz naše doline že dolgo ni bila obelodanjena nobena vest. Od 1. do 11. septembra se je vršil v prostorih osnovne šole tečaj za nego dojenčkov, ki ga je vodila zaščitna sestra gospodična Marija pod vodstvom sreskega zdravnika dr. Küssla Povprečno se ga je dnevno udeleževalo 37 žena in deklet, ki so z vnemo sledile izvajanjem gdč. sestre. Obiskovalke so si naročile več zdravstvenih knjig. Želeti bi bilo, da se takih in podobnih tečajev žene in dekleta tudi v bodoče marljivo udeležujejo. — Naše prosvetno društvo Bela Krajina priredi na žegnanje v nedeljo 17. t. m. tridejanko «Zemlja». Drugo nedeljo 24. t. m. se pa bo vršil redni letni občni zbor društva.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Dne 27. oktobra prirejeni srečolov v Sv. Jederti v prid Dramskemu društvu «Zora» je bil prav lepo obiskan. Veliko zanimanje je vladalo zlasti za glavne dobitke, ki pa morajo čakati do 15. decembra, ko se bo namreč nadaljevala igra. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo Društvenega doma.

REČICA PRI LAŠKEM. Dne 4. t. m. je povozil tukajšnji avtobus krave nekega posestnika iz Rečice. Zadevo imajo v rokah oblastva. — V splošni bolnici v Ljubljani je umrl po daljši bolezni gosp. Peter Žbontar, rodom iz Škofje Loke, v 78. letu starosti. Pokojnik je bil navdušen narodnjak. Za čas svojega bivanja pri svoji hčerki, gospe Horjakovi, si je pridobil mnogo znancev in prijateljev. Bodi mu zemlja lahka! — V noči od sobote na nedeljo so neznani zlikovci vdrli v hišo tukajšnjega posestnika in gostilničarja gospoda Terbovca Ivana ter mu odnesli poleg drugega blaga tudi mnogo tobaka.

ŠOŠTANJ. (S m r t n a k o s a.) Te dni je umrl po dolgi bolezni, star 65 let, upokojeni župnik g. Josip Atteneder Pogreb pokojnika se je vršil ob udeležbi mnogih stanovskih tovarišev rajnega, številnih meščanov in okoliških faranov ter šolske mladine iz osnovne in meščanske šole. Pokojni župnik je pastiroval skozi 13 let v naši župniji. Bodi mu ohranjen blag spomin!

VELIKA NEDELJA PRI ORMOŽU. Na Seneškem vrhu je umrl upokojeni kapetan in posestnik gospod Tomaž Senjor v 80. letu starosti. Njegov pogreb se je vršil 4. t. m. na domače pokopališče. Pogreb je vodil njegov rojak stolni kanonik gospod Fran Moravec iz Maribora z domačim duhovništvom. Spremljali so ga žalujoči sorodniki, stari lovci in mnogo občinstva, kateremu bo ostal pokojnik v lepem spominu. Žalostinke je svirala polnoštevilna nova Svetinjska godba. Pokojniku lahka zemljica!

SV. PETER POD SVETIMI GORAMI. (S m r t n a k o s a.) Tu je po dolgotrajnem bolehanju umrl g. Ivan H u d i n a, veleposestnik in bivši župan. Pokojnik je bil daleč okrog visoko čislana in spoštovana osebnost. Njegova hiša je bila izredno gostoljubna in marsikateri slovenski dijak je našel v njej lep in prijazen sprejem. Pokojni Ivan je bil kremenit značaj ter zvest član vseh naprednih organizacij. Bodi mu lahka domača zemljica!

SV. MARJETA NA DRAVSKEM POLJU. Poročil se je v Mariboru bivši oblastni poslanec, znani narodnjak in sokolski delavec, posestnik in gostilničar gospod Joško Finžgar iz Sv. Marjete na Dravskem polju, z gospodično Mici Pleterškovo iz Jesence pri Račah. Vse najboljše vrlemu narodnemu paru!

IVANJKOVCI. Dne 3. t. m. se je vršil lepo uspeli redni občni zbor tukajšnjega Bralnega in izobraževalnega društva. Po poročilih društvenih funkcijonarjev, ki so bila soglasno odobrena, je predaval profesor dr. Ljudevit Pivko o šoli. Njegovo lepo predavanje je bilo za vse izredno poučno in je žel predavatelj obilo zahvale. Društvo je sodelovalo v preteklem letu pri treh predstavah. Delilo je redno vsako nedeljo časopise in knjige. Denarnega prometa je imelo (brez prireditev ter odrskega fonda) 1650 Din. Ker dosedanjemu knjižničarju gosp. Štefanu Rižnarju zaradi preselitve ni mogoče več izkoriščevati to opravilo, se je njegov odstop z zahvalo za njegov dosedanji trud vzel na znanje. Za knjižničarja sta bila izvoljena gosp. Joško Simonič in učitelj gospod Dragotin Prah, ki bosta dogovorno menjaje vršila ta posel. Društvo bo skrbelo za to, da bo svojo knjižnico čimprej še izpopolnilo.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KAJ POMENI ŽITO ZA NAŠE KRAJE.

Proti pridelovanju žita po naših krajih se je že marsikdo oglasil, toda po večini ljudje, ki ne poznajo naših kmetijskih razmer niti naših gospodarskih potreb.

Nič bi ne rekel, če bi bila naša Slovenija žitorodna pokrajina s pretežnim pridelovanjem žita in z izvozom žita. Ali to še nikdar ni bila. Nasprotno. Naša dežela je glede žita pasivna. Ona ga še toliko ne pridela, kolikor ga potrebuje za lastno prehrano. Nima torej pravega zmisla, če govorimo, da je treba zmanjšati pridelek žita na korist drugim sadežem.

Pomisliti moramo, da nam žito ne daje samo potrebno krušno moko, ampak da nam daje tudi potrebno krmo za našo živino, vsaj se vsa žitna slama porabi skoraj izključno za krmo goveji živini, kateri silno veliko zaleže. Po krajih, kjer manjka travniščine, sta slama in detelja glavna krma v zimskem času. Za take kraje daje žitna slama važen del zimske klaje.

Razen tega ima pridelovanje žita še to veliko vrednost, da nam omogoči po dva pridelka na leto. Po žitu se dá pridelati še zmeraj kak strniščni sadež. Po pšenici pridelamo navadno še ajdo, ali strniščno repo ali zelena koruzo. Prav tako pa tudi po drugem žitu. To pomeni za poljedelca veliko vrednost, zlasti za razmere in potrebe malega posestnika. Po strniščni ajdi se dá kot tretji sadež za prihodnje leto sejati tudi še inkarnatka ali rdeča detelja. Na ta način se zemlja prav po vrtnarsko izkorišča, kar je za naša mala posestva največje vrednosti.

Vzrokov je torej dovolj, da ne zapostavljamo važnosti, ki jo ima pridelovanje žita po naših krajih in da prenehamo z bojem, ki ga vprizarjajo nevešči ljudje proti žitu.

Pozabiti pa tudi tega ne smemo, da nam daje v svojem raznovrstnem zrnju in v otrobih važna

---

ljenje. Samo on jim bo mogel povedati, kako je bil napaden in kdo je odvedel Mileno. Šele potem bodo mogli uspešno nadaljevati preiskavo.

Posedli so na tla okrog ranjenca in čakali voznika. Nekateri so iskali po okolici znakov, ki bi dogodek vsaj nekoliko pojasnili. Želeli so dobiti kako sled za vozom, a ni se jim hotelo izpolniti. Čim dlje so hodili po gozdu, tim manj so bili na jasnem. Končno so uganili, da so se odpeljali po zraku. Pomagal jim je sam peklenšček; roparji so namreč v stalni zvezi z vragom in s čarovnicami, ki začarajo vsakemu, kdor bi se jim ustavil. Kadar jim preti nevarnost, tedaj jih zakrije hudobec s črno meglo, zato jim ne more nihče do živega. Za plačilo mu morajo zapisati dušo, po katero pride ob zadnji uri.

Prispel je navaden kmečki voz z lestvami in s slamo. Naložili so nezavestnega voznika in pognali konja. Pomoč je bila nujna, nobenega hipa niso smeli zamuditi.

Grajski zdravnik ga je skrbno pregledal in ugotovil težke poškodbe na glavi in po životu. Izmil mu je rane ter jih obvezal, na čelo mu je neprestano polagal hladilne obkladke. V usta mu je spuščal kapljice učinkovitega zdravila.

Graščaku niso povedali, kaj se je dogodilo. Bali so se, da mu bo škodovalo, ako mu naznanijo usodno novico. Starček pa je slutil nezgodo ter ni prej odnehal, dokler mu niso vse natanko razložili. Strah mu je zasukal oči, bolestno je zastokal ter se zgrudil poleg nezavestnega voznika. Ko so ga spravili k zavesti, je venomer sklepal roke in klical: «Kje je Milena, moja zlata edinka? Kam so jo odvedli? Kdo se je drznil kaj takega storiti?»

Luka se je začel po zaužitem zdravilu nekoliko premikati, vendar še ni mogel govoriti. Zdravnik si je resno prizadeval, da bi ga čimprej spravil na noge, graščak mu je obljubil obilno nagrado. Vse je poskusil, kar je premogla takrat zdravniška veda.

Šele tretji dan je trudoma odprl oči, zvijal se je od bolečin in dajal nerazločne glasove. Glava in roke so mu bile zatečene od udarcev, trpel je strašne bolečine. Graščak je čul ob njegovi postelji, nestrpno je čakal, kdaj bo spregovoril in kaj bo izpovedal.

«Milena!» je bila prva beseda, ki jo je mukoma izgovoril. Zmedeno, kakor bi se bil prebudil iz strašnih sanj, je pogledal okrog sebe.

Zdravnik je bil zadovoljen s svojimi uspehi, čeprav še ni bila odstranjena vsa nevarnost. Izbral je bolniku posebno sobo, kjer je imel mir in dobro postrežbo. Celo graščaku je prepovedal, naj ga ne vznemirja, dokler popolnoma ne ozdravi.

Hlapec Luka je bil čudovito močne narave, ki je kmalu prebolela težke udarce. Čez nekaj dni je že toliko okreval, da je mogel odgovarjati. Vedel pa ni drugega povedati kakor to, da sta med vožnjo planila na voz neznanca, ki sta mi zavezala oči ter ga vrgla v obcestni jarek. Tam sta ga pričela obdelovati s kamenjem, kar mu je povzročalo grozne bolečine. Vpiti ni mogel, ker sta mu lopova tudi zamašila usta. Slišal je še nekaj časa drdranje voza, nato pa se mu je stemnilo pred očmi. Obležal je nezavesten, nič več ni čutil ne strahu ne bolesti.

«Kdo ve, ali je Milena vedela, kaj se je zgodilo», se je tresel graščak od groze in bridkosti.

«Napad je bil izveden hitro, kakor bi trenil», se je Luka komaj še spominjal. «Dvomim, da je kaj opazila.»

«O, Milena, moja draga Milena! Kje si, moj edini zaklad na svetu? Kam so te odpeljali?» Graščak je omahnil v naslanjač, v grlu mu je zastala beseda.

Podatki, ki jih je navedel Luka, niso mogli nikogar zadovoljiti. Prinesli niso nikakega pojasnila, kdo je odvedel Mileno. Napadenec ni mogel opisati zločincev, niti pokazati smeri, kamor so jo odpeljali. Skrbi obupanega graščaka so se izlivale v strašne slutnje: njegova zlata edinka je v oblastvu roparske druhali.

«Milena, nikdar več se ne bova videla!» je plakal kakor dete. «Kdo ve, kako te bodo trpinčili in nazadnje morda celo umorili. Nekdo je izvršil grdo maščevanje. Joj, kaj poreče Julijan, ko bo izvedel o strahoviti nezgodi. Očital mi bo, da sem zanemaril, kar mi je naročil pred odhodom. Oh, kako sem bil površen, dasi me je opominjal razen viteza tudi krik s pečine.»

Za razkritje zločina je bila razpisana visoka nagrada. Vsi graščinski veljaki so se trudili, kako bi jo zaslužili. Poskusi pa se jim niso obnesli. Vitez Julijan je bil graščaku edino upanje; samo on jo bo še mogel rešiti, ker je razumen in hraber zasledovalec.

Sosednji graščaki so izražali žalujočemu starčku iskreno sožalje ter mu ponudili pomoč pri zasledovanju rokovnjačev. Čete oboroženih vojščakov so prodirale v gozdove, vračale so se utrujene, nihče ni mogel pokazati uspehov. Močni nalivi so jim odplavili sledove.

(Dalje.)

močna krmila za razne živali in naposled tudi za našo perutnino, ki igra s svojimi jajci zelo važno vlogo v našem narodnem gospodarstvu.

Vsa naša prehrana, pa tudi prehrana naše domače živine je navezana na pridelovanje žita. Ali naj spričo vseh teh prednosti še naprej besedujemo za omejitev žitnega pridelka na korist drugim sadežem? Kaj takega more zagovarjati le tisti kmet, ki ni kmet in ki ne pozna razmer in potreb na naši kmetiji. Pridelovanje žita je danes važen pogoj za obstanek naše živinoreje po deželi.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Razpoloženje na žitnih tržiščih je zopet mlačno. Cene so stalno nizke. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali 11. t. m. (postavljeno na slovensko postajo; za 100 kg): pšenico, baško, po 237·50 do 250·— Din; rž, baško, po 200·— do 202·50 Din; moko «0» po 355 do 365 Din; turščico, baško, novo, umetno sušeno, po 197·50 do 200·— Din.

ŽIVINA. Na zadnjih sejmih je bilo opažati malenkostno popuščanje cen. Na ljubljanskem živinskem sejmu so se za kilogram žive teže prodajali: voli I. vrste 10·50 Din, II. vrste 9·50 Din, III. vrste 8·50 do 9·— Din; krave debele 6 do 7 Din, krave klobasarice 4 do 5 Din; teleta 13·— do 14·50 dinarjev. Prašički za rejo so se plačevali po velikosti od 150 do 250 dinarjev. Na ptujskem sejmu so se trgovali za kilogram žive teže: krave 3·50 do 8·50 Din, telice 6·75 do 10 Din, teleta 10 do 13 Din, voli 8 do 10 Din, junci 7 do 9·50 Din, biki 7 do 10 dinarjev. Konji so se trgovali po 500 do 4500 Din, žrebeta po 400 do 2450 Din za komad. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 374 glav svinj. Cena je bila za pršutarje 10·50 do 12·— Din, za špeharje 12·50 do 14·— Din za kilogram žive teže, za praseta 100 do 300 Din za komad.

HMELJ. Cene se drže na precej neizpremenjeni višini. V Nürnbergu se je plačeval štajerski hmelj po 9·50 do 14·90 Din za kilogram. Povpraševanje je zlasti po boljšem blagu.

Sejmi

15. novembra: Grahovo, Vransko, Gornja Radgona.
18. novembra: Šoštanj.
19. novembra: Raka na Dolenjskem, Podsreda, Slovenjgradec, Sv. Jurij ob južni železnici.
21. novembra: Hotederšica, Podčetrtek, Sv. Jurij ob Taboru.
23. novembra: Sv. Lovrenc na Temenici, Slovenska Bistrica.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56·20 do 56·40 Din;

dne 11. t. m. v devizah:

1 dolar za 56·34 do 56·54 Din;
100 francoskih frankov za 221·71 do 223·71 Din;
100 italijanskih lir za 295·12 do 297·12 Din;
100 nemških mark za 1351·50 do 1354·50 Din;
100 avstrijskih šilingov za 793·57 do 795·57 Din;
100 češkoslovaških kron za 167·11 do 167·91 Din;
100 madžarskih pengov za 987·87 do 999·87 Din;

Istega dne se je trgovala vojna škoda po 430 do 432 Din (brez kupona po 409 Din), investicijsko posojilo pa je notiralo 85·— do 85·50 Din.

DOMAČE NOVOSTI

* **Postavitev spomenika kralju Petru v Dolnji Lendavi in v Čakovcu.** Akcija za postavitev spomenika kralju Petru v Dolnji Lendavi naglo napreduje in bo spomenik, kakor kaže, postavljen že prihodnje leto pomladi ali poletí. Po vzgledu Dolnje Lendave pa se je sedaj osnoval tudi v Čakovcu odbor za postavitev spomenika kralju Petru in se je v ta namen uvedla nabiralna akcija v vsem Medmurju. Tudi ta spomenik bo najbrž postavljen že prihodnje leto.

* **Prihod podbana dr. Otmarja Pirkmajerja v Ljubljano.** V soboto se je z brzovlakom pripeljal iz Beograda v Ljubljano podban Dravske banovine g. dr. Otmar Pirkmajer. Kako veliko ugled si je g. dr. Pirkmajer tekom svojega službovanja pridobil v Beogradu, je pokazal prisrčni sloves. Na beograjski kolodvor so g. podbana v petek zvečer spremili zastopniki notranjega ministrstva, razni drugi odlični državni funkcijonarji in v posebno velikem številu zastopniki slovenske beograjske kolonije. Na kolodvoru v Ljubljani sta g. podbana pozdravila v imenu banske uprave vladni svetnik g. dr. Rudolf Andrejka, v imenu mestne občine pa magistratni svetnik d. dr. Riko Fux.

* **Pri volitvah v Svet slušateljev ljubljanske univerze** je zmagala napredna Lista jugoslovenske omladine, ki je dobila 523 glasov, dočim se pristaši tako zvane Slovenske liste volitev niso udeležili. Od lani so napredne skupine jugoslovenskih visokošolcev napredovale za 20 glasov.

* **Koncert koroških rojakov v Celju.** V soboto popoldne so se pripeljali v Celje koroški pevci iz Št. Ilja, Loge vasi, Bilčovsa in Škofiča na Koroškem. Na peronu celjskega kolodvora jih je pričakovala velika množica celjskega prebivalstva, ki je drage koroške brate navdušeno pozdravila. Železničarska godba je zaigrala v pozdrav «Triglavsko koračnico», na kar so v kratkih besedah pozdravili goste: v imenu mestne občine celjske podnačelnik dr. Ogrizek, v imenu okoliške občine načelnik Mihelčič in v imenu Jugoslovenske Matice urar Rafko Salmič. Nato se je razvil dolg sprevod z godbo na čelu po mestnih ulicah in odšel pred Zdravstveni dom, kjer so se gostje nekoliko uredili, na kar so odšli v hotel «Evropo» k večerji. Ob 20. se je pričel v nabito polni veliki dvorani Narodnega doma koncert, ki je prekrasno uspel. Navdušenje za koroške brate in za prelepo koroško pesem ni poznalo mej. Žal, da je bila dvorana premajhna in marsikdo ni mogel vanjo.

* **Jubilej tržiškega rodoljuba.** V Tržiču je imel te dni 60letnico rojstva vrli narodnjak znani trgovec gospod Janez Engelsberger. Jubilant je od svoje rane mladosti neutrudno delaven in požrtvovalen v narodnih društvih. Še mnogo let!

* **Veliki župan dr. Vodopivec upokojen.** Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih poslov upokojen veliki župan ljubljanske oblasti dr. Fran Vodopivec.

* **Leta 1930. bo praznoval Ljubljanski velesejem desetletnico** svojega obstoja in delovanja. V proslavo tega jubileja bo od 29. maja do 9. junija X. jubilejni vzorčni velesejem. Ta prireditev bo posebno bogata in pestra in naj bo zlati pregled domače produkcije. Na tem velesejmu naj ne manjka nobena zavedna domača industrija,

---

Gustav Strniša:

Med hmeljniki

Povest.

Na zelenem Štajerskem.

Na polju se dvigajo zelene vrste hmelja. Ravne stene vstajajo druga poleg druge, hmelj pa prijazno šepeta in pozdravlja mimoidoče.

Za hmeljnik valovi žitno polje. Klasje se zaletava proti zelenim stenam hmelja, kakor bi ga hotelo preplaviti in vtopiti v svojih zlatih valovih.

Zadovoljen hodi mladi Žepič med hmeljskimi nasadi. Vse je njegovo, koder mu splava pogled. Njegov mlad sveži obraz se veselo smeje, modre oči bleste v radostnem sijaju.

Žepiču se zazdi, da rasto med zelenjem spomini njegove mladosti, ki ga zdaj obkrožajo. Srečna otroška leta lebde pred njegovo dušo.

Med spomini se poraja raskav obraz njegovega očeta, sključenega starca resaste brade, drobnih, ostrih, živih oči in matere skromne ženice, ki je samo delala in mnogo molčala ter svojega edinca le včasih ljubeče in toplo pogledala s svojimi modrimi ljubečimi očmi.

Mladi Žepič je bil bogat. Njegova dobra roditelja sta mu preskrbela, da se ni ubijal za košček kruha, kakor so se morali drugi. Koliko truda je bilo v teh prostranih hmeljnikih!

«Poglej! Vsa leta najinega dela in truda se čudežno spreminjajo v žive vrste hmelja, ki nama pripravljajo udoben poslednji dom», je dejal enkrat starček svoji ženici in se smehljal, ko sta postavila zadnjo vrsto ponosnih hmeljevk. Tisto leto je bila slaba letina in šibki starec ga ni preživel. Oslabljen je bil in že truden življenja. Hodil je med hmeljem in žalostno kimal s svojo belo glavico. Starček je kmalu legel. K oknu so mu morali postaviti posteljo, da je opazoval obiravce, ki so obirali hmelj.

«Tudi jaz sem obran. Vse, kar je bilo v meni živega, sem dal zemlji. Kakor suha, obrana trta hmelja se vidim samemu sebi», je dejal svoji ženi. Ko so obiravci odšli, se je tudi on poslovil za vedno. Kar zaspal je in prebudil se je v večnosti. Kmalu mu je sledila tudi njegova ženica.

Sin Anton je podedoval njune žulje. Starčka sta se mu smilila. Ko je nekoliko dorasel, jima je že pridno pomagal. Ko je postal mladenič, ju je često svaril, naj nikar tako ne garata, saj je on edini naslednik. Nič ni pomagalo. Nagrmadila sta dolge zelene vrste zanj, ki jima je moral obljubiti, da ne bo nikoli prodal te zemlje, saj so zrasli ti nasadi iz njunega znoja, blagoslovljeni z ljubeznijo in krvavimi žulji.

Roditelja so pokopali na nizkem griču pri svetem Volbenku. Od tu sta imela lep razgled na njune ljubljene hmeljnike. Kadar so se oglasili zvonovi iz zvonika cerkve svetega Volbenka, hiteli čez zelno polje in se spajali s šepetanjem hmelja, se je zazdelo Tonetu, da se vračata ona dva, da lahno plava v vzduhu njun šepetajoči blagoslov. Hmelj se je pa smehljal v solncu, trepetal razgiban v vetru ter stresal svoje rosne bisere, ki so kapljali mladeniču na glavo.

Tudi v dežju je včasih Tone obiskal hmeljnike. Zelene stene so se pod težo mokrote v vrhovih upogibale. Vrabiči, ki so gnezdili vrhu hmelja, so žalostno čivkali in se gugali v vetru na teh naravnih gugalnicah.

Vsako leto na jesen so pa hmeljniki dobili nove obiskovalce. Iz Dolenjskega so prihajali obiravci in obiravke, nekateri so bili tudi od drugod. Pri Žepiču jih je vedno ostalo precej. Kuhali so jim juho kar v kotlu, da so mogli potolažiti glad teh pridnih delavcev, ki so se trudili od zgodnje zore do poznega mraka in obirali dozoreli hmelj.

Tudi letos je imel mladi Žepič mnogo obiravcev in obiravk, ki so urno delali v njegovem obsežnem hmeljniku, da so ves dozoreli hmelj pravočasno obrali, ker sicer se pokvari, zarjavi in izgubi svojo vrednost.

Med obiravkami je vzbudila zanimanje mladega Antona krepka blondinka Dolenjka Marička, ki je prišla tedaj, ko se vrši naša povest, prvič obirat na Štajersko hmelj. Snažna in lepa deklica je gospodarju tako ugajala, da ji je določil boljšo plačo in ukazal, da mora pomagati v kuhinji, namesto da bi se parila na solncu.

Deklica je bila zelo vesela. Njene velike temne oči so se hvaležno ozrle v gospodarja, ki je začutil hipno zadrego, ko je stal med obiravci in odšel potem z njo v hišo.

Sicer Tone ni nikoli mnogo govoril, tudi z lepo Dolenjko ne. Bil je molčeč človek, dober z ljudmi, a praznega besedičenja ni maral.

Marička mlademu gospodarju ni hotela iz spomina. Često se je pomudil v kuhinji in spregovoril z dekletom par besed. Bil je že zadovoljen, da jo je videl. V njeni bližini je čutil neko posebno slast. To ni tista navadna strast, ki ugonablja ljudi, ki poznajo samo uživanje brez zatajevanja. To je bila prva slutnja ljubezni.

Enkrat se je vračala v mraku iz vasi, kamor jo je poslal gospodar zaradi nekega voznika.

Ko je dospela na samotno stezico, se ji je mahoma pridružil Anton. Bil je videti razmišljen,

razstavljeni naj bodo vsi domači industrijski in obrtni proizvodi.

* **Smrt uglednega koroškega rodoljuba.** V Logi vasi ob Vrbskem jezeru je umrl eden najuglednejših koroških slovenskih rodoljubov gospod Josip Šalar, ondotni veleposestnik, znan pod domačim imenom Martin. Pokojnik je bil dolga leta v Logi vasi župan in si je kot tak pridobil za svojo domačo občino in za slovensko narodno stvar neprecenljive zasluge. Bil je steber Slovenstva na Koroškem in poleg tudi že pokojnega Matije Prosekarja eden najdelavnejših in najodločnejših slovenskih rodoljubov. Njegova smrt pomeni hud udarec za slovensko stvar na Koroškem. Časten mu spomin!

* **Sprejemanje kovanega denarja.** Minister za gradbe je odredil z odlokom od 19. oktobra 1929. glede denarnega poslovanja to-le: Pri vseh vlogah in vplačilih so pošte dolžne od ene in iste osebe pri eni in isti priliki prevzeti bankovce in vse vrste kovanega denarja z vrednostjo preko pet dinarjev v neomejeni količini, kovani denar po 2 Din do največjega zneska 500 Din, kovani denar po 1 Din do največjega zneska 200 Din, kovani denar po 50 par pa do največjega zneska 100 Din, a oni od dveh najnižjih vrednosti v znesku do enega dinarja.

* **Kmetijska šola na Grmu** je zaključila letno šolo 1928./29. 31. oktobra. Uspeh letnika je naslednji: s prav dobrim uspehom je šolo dovršilo 17 učencev, z dobrim 10, z zadostnim 4. Učenci so po zaključku odšli na svoje domove, da pridobljeno znanje izkoristijo sebi in svoji okolici v prid.

* **Velika gozdarska in lovska razstava,** katere se udeleži z najrazličnejšimi razstavnimi predmeti vsa država, bo v vseh prostorih ljubljanskega velesejma (40.000 m² prostora) v dnevih od 31. avgusta do 15. septembra 1930. Za to veliko prireditev, ki bo gotovo vzbudila veliko zanimanja v inozemstvu in dvignila gospodarski ugled naše države, so vse priprave že v polnem teku.

* **Novo ime prekmurske občine.** Ime prekmurske vasi (občine) Kuzdoblanje v okraju Murska Sobota se je spremenilo v Kuzma.

* **Novice iz Amerike.** Kako poročajo iz Durant City v Zedinjenih državah, se je tamkaj smrtno ponesrečila rojakinja Terezija Komidarjeva, mati sedmih otrok. Hotela je zakuriti peč. Ker pa so bila drva vlažna, jih je polila s petrolejem. Plamen je hipoma švignil kvišku in objel nesrečno ženo. Navzoča je bila le njena 16letna hčerka, ki pa ni mogla odvrniti nesreče in se je tudi sama nevarno opekla. Mati je kmalu potem izdihnila v groznih bolečinah. Zgorela je tudi hiša s pohištvom vred. Ponesrečenka je bila rodom iz okolice Rakeka. Zapušča dva sina in pet hčerk. — V Jenny Lind (država Arkansas) je umrl rojak Fran Cerar, rodom iz Moravč na Gorenjskem. V Jenny Lind je prišel pred 27 leti. Žena mu je lansko leto umrla. Siromak je trpel več let na revmatizmu — V Brackenridge je preminul v starosti 47 let Anton Škof, rodom iz Radovice pri Metliki, v Lakeside-bolnici v Clevelandu pa Anton Novak z Jesenic na Gorenjskem, kjer zapušča ženo in petero otrok.

* **Žigosanje mer v Kranju** se vrši pri meroizkusnem uradu v Cofovi hiši do 23. t. m.

* **Bela veverica.** G. Reich v Ljutomeru je dobil lepo, popolnoma belo veverico, ki jo je poslal društvu Zoo v Ljubljani.

* **Dvanajstletni popotnik.** V Sinj v Dalmacijo je dospel 12letni deček Fran Lovrenčič iz Ljubljane peš. Rojen je bil v Ljubljani, oče pa mu je bil rodom nekje iz Istre. Ker je deček ostal brez staršev, se je odločil, da odpotuje k očetovim sorodnikom v Istro, zgrešil pa je pot in došel v Dalmacijo, v Sinj.

* **Smrtna nesreča posestnika.** Posestnik Ignac Demšar, doma iz Slap pri Devici Mariji v Polju, je pripeljal dopoldne v mesto voz zeljnatih glav, s katerimi se je ustavil najprej v mestu na trgu, a je kmalu zatem zvedel, da prevzema zelje neka večja tvrdka. Čim je Demšar zvedel za tvrdko, ki je prevzemala blago na tako zvani rampi v bližini glavnega kolodvora, je vozeč neprodane zeljnate glave domov obrnil in pozval hčerko, naj vozi na omenjeno rampo, dočim se je sam povzpel s Kette-Murnove ceste na železniški nasip in odkorakal po progi, d. čim prej prispe na rampo. Brž ko je že starejši mož prišel po progi nad železniški viadukt, kjer baš popravljajo progo in so zaradi teh poprav v progi nevarne luknje, so ga jeli opozarjati na to nevarnost. Med tem pa je pridrvela lokomotiva, kateri se je Demšar izognil tako nespretno, da je padel v viadukt, kjer je obležal mrtev z zlomljenim tilnikom.

* **Z bencinom polita obleka se mu je vnela.** V kandijsko bolnico so prepeljali težko ranjenega 33letnega Ivana Brezovića, kurjača v črnomeljskem premogovniku, doma iz Vrbovske na Hrvaškem. Zaposlen je bil v rovu pri črpanju vode z motorno črpalko. Iznenada se je pri tej snel jermen in udaril na motor, da se je odprla pipa za bencin, ki se je takoj vnel. Plameni so hipoma objeli Brezovića, da je bil ves v ognju. V bližini ni bilo nikogar, ki bi mu pomagal. Imel je še toliko prisotnosti duha, da je slekel med begom iz gorečega rova suknjič in se tako ubranil hujših opeklin. Ko je pritekel iz rova, se je nezavesten zgrudil. Prvo pomoč so mu nudili njegovi tovariši. Vodstvo rudnika pa je dalo težko ranjenega nemudoma prepeljati v Kandijo, kjer se nahaja sedaj v zdravniški oskrbi.

* **Požar v Račni.** Pišejo nam: V nedeljo 3. t. m. je bil v Mali Račni požar pri g. Antonu Križmanu. Ker je deževalo, mu je pogorela samo šupa s krmo. Škode ima okrog 1000 Din. Zažgali so mu najbrže otroci.

* **Smrtna nesreča posestnice.** V Puštalu je te dni na žalosten način preminula posestnica Terezija Marteljakova. Kakor vsak dan se je hišna gospodinja tudi usodnega dne na večer odpravila po stopnicah v podstrešje, da nanese živini potrebne klaje. Pod vrhom hiše se je izognila listnemu košu in prišla na rob stene, ki je bila zaradi višjega ostrešja odprta, ter padla več metrov globoko na tlak iz betona. Pri padcu na glavo si je prebila lobanjo in kljub pomoči poklicanega zdravnika ni prišla več k zavesti. Na glavi ji je zevala globoka rana, ki je pretrgala pokojnici nit življenja.

* **Pod naložen voz je prišel.** Te dni je peljal 52letni veleposestnik Štefan Golob s Ponikve ob južni železnici na težkem vozu deske z žage. Ko je hotel stopiti z voza, ga je nenadoma prijel krč in je Golob padel pod kolesa, ki so mu šlo preko leve roke in leve noge. Goloba so z zlomljeno levo roko v nadlehti in zlomljeno levo nogo pod kolenom prepeljali v celjsko bolnico.

* **Otroška neprevidnost.** Osemletni učenec Vladislav Oklešan iz Lok pri Prečni je našel na cesti iz Prečne proti Loki dinamitno patrono in jo je mislil uporabiti za igračo. Zabil je v patrono žebelj. Močna eksplozija ga je vrgla na tla in mu odtrgala na levi roki tri prste, na desni pa dva

---

Nervozno je korakal poleg nje. Ko sta dospela na križpotje in zavila proti njegovi hiši, je obstal. Prijel jo je za roke in se ji s pogledom vsesal v oči.

«Rad te imam, deklica moja, ali mi verjameš», jo je polglasno vprašal.

«Tudi jaz vas imam zelo rada», je tiho odvrnila ona in hotela zbežati. Objel jo je čez pas in jo poljubil.

Ona se ni branila. Ko jo je izpustil, ga je zardela gledala. Mahoma se je spomnila, da je ona samo delavka, a on gospodar. Zazdelo se ji je, da je vse to samo prevara. «Pa lahko noč», je dihnila, ga žalostno pogledala in zbežala pred njim.

Anton se je vrnil domov počasi in zamišljen.

Z lepo Maričko se ni nikoli več sestal. Ona se ga je kar ogibala; tako se mu je vsaj dozdevalo. Tudi sam ni iskal njene družbe. Vendar je vedno čutil v duši, da jo ima rad. Zadrževalo ga je samoljubje. Premišljal je o svoji bodoči sreči. Zazdelo se mu je, da je on sicer zaljubljen v preprosto dobro deklico, da pa v svojih sanjah nosi drugo sliko. Življenje v mestu, je pač toliko uplivalo nanj, da je često zahrepenel po gosposki ženski.

Delavci so kmalu dovršili svoje delo. Odhajali so. Z njimi se je vračala na Dolenjsko tudi lepa Marička.

Tisto noč gospodar na Antonovem ni mogel zaspati. Boril se je sam s seboj. Najraje bi rekel dekletu, naj ostane pri hiši. Pa se je prestrašil misli, da bi se kar vezal na mlado Dolenjko, ki je tomašna in je on niti dobro ne pozna. Potem [illegible]nil na svojo prostost. Svobodo je užival [illegible] dušo. Često se je kar veselil misli, da je prost, da ni na nikogar vezan, da razpolaga s časom in premoženjem po mili volji. Zaman ga je ta ali oni njegov znanec, ki je zašel v zakonske ojnice, opozarjal na red in udobnost, ki jo človek uživa v zakonu. Nekdo mu je celo dejal, da je njegova dolžnost, da se oženi. On se zato ni brigal in smejal se je ljudem, ki so tako skrbeli za njegov blagor.

Zdaj mu je pa ta Dolenjka stopila na pot. Svoboda, ki se mu je vedno smehljala nasproti, je bila v nevarnosti in Anton se je zbal zanjo.

«Ne, svoje svobode ne dam, pa je ne dam, nikoli se ne oženim», si je dejal in stisnil pesti. Siloma si je poskušal izbiti podobo Dolenjke iz glave. Naslednji dan je vstal nalašč zelo pozno, da je niti videl ni, ko je odhajala s svojimi veselimi tovariši in tovarišicami.

Gruča živahnih Dolenjcev je hitela na vlak. Nekateri so bili izredno zgovorni, dišali so po vinu. Pogostili so jih gospodarji pred odhodom.

Lokalna železnica je oživela. Vse je bilo prebujeno. Žepičevi delavci so že sedeli v vlaku. Zapeli so svojo dolenjsko pesem, tisto lepo, polno hrepenenja: «Ž[illegible] ptički so zbrani».

Lepa Marička je mirno sedela pri oknu in se žalostno ozirala v kraje, ki jih je letos prvič videla in jih zdaj zapušča. Prišla je semkaj vesela in polna življenja, odhaja pa žalostna in zamišljena, kajti mladi gospodar Anton je postal tudi gospodar njenega srca. Lepo dekle niti samo ni vedelo, kdaj se je zagledalo v mladeniča.

Tedaj vstopi mladi obiravec, veseli godec Luka, ki je že zdavnaj zaljubljen v Maričko, pa ga ona niti ne pogleda, odkar ji je povedal, da jo rad vidi. Pa kaj Lukcu mar! On se za to ne zmeni. Prav k nji prisede. Ona se mu nejevoljna umakne. Lukec dene harmoniko na kolena, vlak zapiha in godec že raztegne meh. Bučna pesem se oglasi, poskočna polka je to. Dolenjci se poslavljajo veseli iz teh krajev, kjer je doma hmelj, vsak pač čepi najraje v kotičku, kjer je doma, pa če je še tako nerodoviten.

Marička posluša skakljajoče glasove harmonike. Zazdi se ji, da so mahoma oživeli, da se vzpenjajo po njej kakor majhni poredni paglavci, si mežikajo in nore okoli. Dražijo jo, vlečejo jo za njeno praznično ruto, da ji veseli odmevi še bolj prešerno prodirajo v ušesa.

Marička se nekaj časa brani teh glasov. Skoro jeze jo ti radostni zvoki. Pred njeno dušo stoji slika gospodarja Antona, ves ponosen, mlad in lep lebdi pred njo. Kmalu pa zabriše vse harmonika, ki je vedno živahnejša in vedno bolj razposajena. V njene glasove se vplete petje fantov in deklet in vsem je lahko pri srcu, prav kakor bi se pelja" na veselo svatovanje.

Starikavi Janže sedi med fanti, se ozira zadovoljno skozi okno, mežika, vleče kratko pipo ter trdi, da je še vlak sam zaplesal poskočnico. Res jo je zaplesal, kajti na neki postaji bi kmalu iztiril. Dolenjci se pa zaradi tega niso najmanj vznemirjali. Ko je vlak peljal dalje, se je spet oglasila poskočna pésem, kakor bi ti ljudje znojnih obrazov, trudni in žuljevih rok ne poznali trpljenja in bi živeli tja v božji dan brez borbe za obstanek.

Lukec je parkrat ošvignil z bežnim pogledom Maričko in se hudobno smehljal. Ona pač ni vedela, da je poredni godec nanjo že pozabil. Zdaj, ko je bil tako blizu nje, ga je spet premamil njen čar in vzbudilo se je v njem ljubezni sličnega.

(Dalje prih.)

težko poškodovala. Deček je pri tem dobil tudi občutno poškodbo na levi nogi. Prepeljali so ga v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

* **Ponesrečen drvar.** Na hribu Gozdniku pri Žabukovci je spravljal 40letni drvar Ivan Spegu iz Mislinja z drugimi delavci hlode po drči v dolino. Velik hlod je nenadoma zdrknil iz drče in priletel Spegu na levo nogo ter mu jo zlomil.

* **Eksplozija stare patrone.** Osemletni Fric Jagodic iz Brestrnice pri Mariboru je našel v kovčegu staro vojaško patrono, s katero se je igral in jo iz radovednosti dal na ogenj v štedilniku. Patrona je eksplodirala in odtrgala dečku več prstov na desni roki. Malega neprevidneža so prepeljali v mariborsko bolnico.

* **Poskušen samomor 17letnega dekleta.** Te dni se je zastrupila z octovo kislino v Zagorju 17letna delavčeva hčerka Mici B Dekle se je že večkrat izrazilo, da bo zaradi družinskega nesporazumljenja šlo v smrt. Seveda njenim besedam niso posvečali pozornosti. Usodnega dne je pa doma našlo steklenico z octovo kislino in jo izpilo. Mati je prva opazila hčerko, ko se je ta zvijala od notranjih bolečin. Mladenka je med jokom priznala, da se je hotela usmrtiti, ker ne mara živeti v takih nesrečnih razmerah. Nesrečnico so z vlakom odpeljali v ljubljansko bolnico. Kakor se govori, je dekle vznemirilo tudi to, da je bil njen brat odpuščen iz službe. Žalostni dogodek je vzbudil med prebivalstvom sočutje z nesrečno deklico.

* **Širjenje škrlatinke.** V ljubljanski in kamniški okolici se zadnje čase zelo močno širita škrlatinka in difterija. Te dni so v ljubljansko bolnico prepeljali več za škrlatinko obolelih iz kamniške in šentviške okolice. Oblastva so sicer ukrenila vse potrebno, da to nevarno bolezen zatro, vendar je število obolenj vsak dan večje in bati se je, da se bo bolezen razširila tudi v Ljubljani. V Ljubljani dosedaj opasnost škrlatinke še ni velika, kajti v šestih tednih jo je bilo komaj deset primerov. Enako je zelo razširjena škrlatinka v Savinjski dolini. Infekcijski oddelek celjske javne bolnice je prenapolnjen in mora ležati po več otrok v eni postelji. Število za škrlatinko obolelih otrok in tudi odraslih, ki so bili sprejeti v bolniško oskrbo, je menda že doseglo število 100.

* **Strela udarila med zbrano družino.** Močnemu deževju na predzadnjo nedeljo je popoldne sledil krajši oddih, ki ga je med šviganjem strel spremljalo močno grmenje. Čarmanova družina štirih otrok, njegove žene in sestre ter gospodarja samega v Retečah je bila zbrana v hiši, ko so ob nenavadnem silnem tresku vsi onemeli. V hipu je skozi dimnik šinila strela, razbila stensko uro, oplazila gospodarja po obrazu in nogah, obšla sobo nekajkrat sem in tja ter končno pred vhodom v zemljo užgala posteljo. Iz odrevenelosti se je prva zdramila gospodinja in hitela odpirat vrata. V hitri prisotnosti duha so tudi pogasili posteljo in v veselem presenečenju ugotovili, da se razen gospodarju Matevžu ni zgodilo nikomur nič hudega. Poškodbe 33letnega gospodarja tudi niso bile preveč hude.

* **Smrtna žrtev nesreče v Goričanah.** Nedavno je 61letni delavec France Zelnik v Goričanah pri Medvodah padel pod železen vagonček. Pri temu mu je vagonček odrezal levo nogo in je Zelnik dobil še več drugih poškodb. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v splošno bolnico, kjer je podlegel poškodbam. Nesrečni Zelenik zapušča vdovo in dva nepreskrbljena otroka.

* **S kropom se je polila.** V Laškem je skušala 5letna rudarjeva hčerka Justina Pajkova potegniti lonec s kropom z ognjišča. Pri tem pa se je lonec z vrelo vodo prevrnil in je krop deklico oparil po desni roki. S strašnimi opeklinami je bila prepeljana v celjsko bolnico.

* **Nesrečen padec na koso.** Na čuden način se je v Št. Vidu pri Planini pred dnevi ponesrečil 19letni posestnikov sin Janez Stergar. Pri delu se je spotaknil in padel na koso tako nesrečno, da si je na eni roki prerezal vso muskulaturo in vse žile. Izgubil je veliko množino krvi, preden je bil prepeljan v celjsko bolnico. V bolnici so mu zdravniki odrezali levo roko nad laktom in mu tako rešili življenje.

* **V razbeljen cink je stopil.** Pred dnevi se je pripetila v celjski cinkarni huda nesreča. Dva delavca, od teh eden je bil 39letni Jurij Vrnovšek z Brega pri Celju, sta nosila cinkove plošče v kotel, kjer se cink topi. Ko sta se nahajala s težko cinkovo ploščo na mostičku nad kotlom, je bil Vrhovšek po nesrečnem naključju prisiljen, stopiti z desno nogo do kolena v vreli cink. Vrela kovina mu je ožgala vso nogo do kolena in popolnoma sežgala obleko in čevlje. Tudi oko ima poškodovano.

* **Nevaren potepin.** V Podpeči in okolici se je te dni pojavil okrog 27leten moški sloke postave, slabo oblečen in očividno vdan pijači. Neznanec se je oglašal pri raznih posestnikih, kjer je sklepal poznanstva najraje s posli. Na kaj je pri tem računal, se je kmalu pokazalo. Naslednje dni je že neznani capin vlomil skozi streho v hišo posestnika Franceta Petelina na Jezeru ter mu odnesel razno obleko, perilo, blago za obleke, nekaj moke, uro budiljko in malo vsoto gotovine. Istega dne se je oglasil pri hlapcu Jožetu Trebušaku, ga odvedel v Vrbinčevo gostilno, kjer ga je s pijačo popolnoma omamil, nato pa mu zunaj sezul čevlje, odvzel žepni nož ter pas in ga pustil ležati. Neznani potepuh je zatem neznano kam izginil in ga orožniki še niso mogli izslediti.

* **Svojevrstna družinska sreča.** Lovski čuvaj Anton iz Brezovice pri Domžalah je silno podjeten in kljub svojim 45 letom dekletom nevaren. Po vojni se je Anton oženil z vdovo Marjano in priženil na dokaj čednem posestvu tudi dve pastorki: Cecilijo in Meto. Ko je Cilka nekoliko odrasla in stopila v 16. leto, je očimu Antonu na mah postala všeč. Tako je bil z njo ljubezniv, da posledice niso izostale. Cilka je povila zdravega fantiča. Pri hiši zaradi novega prirastka ne bi bilo sitnosti, toda za zadevo je izvedelo brdsko sodišče in posadilo Antona za 7 dni k ješprenju. Ljubeznivi očim pa se kar ni ohladil. Ni minilo leto, ko je Cilka že zopet obogatila družino, in sicer tokrat z brhko punčko. Zdaj je šel glas do Ljubljane, kjer so Antona zašili kar za 4 mesece. Tudi ta post je bil končno opravljen in Anton se je nepoboljšan vrnil domov. Lani v novembru sta se vnovič sprijaznila s Cilko, pridobil pa je zase tudi drugo pastorko Meto. No, in v letošnjem juniju je Cilka dala življenje tretjemu nebogljenčku, zopet fantku, Meta pa je povila punčko. In zopet je Anton te dni moral pred sodnike v Ljubljano. Kazen je ostra Anton se bo pokoril osem mesecev. Če pa bo kaj pomagalo, se še ne ve.

* **Prevožnja pod vagonom.** V sredo 6. t. m. je opazil vozovni preglednik pri reviziji brzega vlaka v Zidanem mostu, da visi pod vagonom II. razreda neki možak privezan. Poklical je takoj vodjo železniške policije. Ko je ta prišel, se je privezani možak že odvezal. Pri zaslišanju je možak povedal, da se piše Avgust Fras, rodom iz Maribora, in da se je hotel na ta način brezplačno prepeljati iz Zagreba v Maribor. V Zidanem mostu se je hotel na isti način privezati na vlak, ki vozi v Maribor. Ko ga je vodja železniške policije legitimiral, so ga izpustili.

* **Mrtvo truplo.** Nedavno so našli v Tepinovem gozdu pri Stražišču mrtvo starejšo žensko. Kranjski orožniki so truplo fotografirali in vršili poizvedbe. Dne 2. t. m. je spoznal starko po fotografiji njen zet Jenko iz Dravelj. Piše se Babnik Ivana, stara 61 let, in je posestnica v Dravljah. Bila je slaboumna. Kakor se je ugotovilo, je pred enim mesecem odšla od svoje hčerke in se napotila neznanokam. Namenjena je bila k svoji sestri v Žabnico. Starka je bila na potu ves teden in skoro gotovo ni ničesar užila. V okolici Stražišča je ženica omagala in v gozdu umrla.

* **Tatvina jajc.** Ponoči na dan Vseh svetih so v največjem dežju vdrli tatovi skozi okno v skladišče gosp. Graha Jožeta, trgovca z jajci in perutnino v Martjancih. Odnesli so dva velika zaboja jajc v vrednosti 4000 Din. V vrtu blizu skladišča so odprli zaboje in nadevali jajc, kolikor so jih mogli, v svoje malhe, 700 pa so jih pometali v vodo. V skladišču je bilo še mnogo pšenice in graha, česar se pa tatovi niso dotaknili.

* **Pijan pretepač.** V Polani se je v neki gostilni zabavala vesela družba štirih fantov. Med fante se je vmešal neki Cipot in v pijanosti začel razgrajati. Z roko je pomel družbi kozarce z mize. Na vprašanje, zakaj to dela, je potegnil nož in ga zasadil Pavlu Kolmanu v roko. Ta ga je sunil proč od sebe, toda v naslednjem hipu je napadalec znova naskočil in že je tičal nož v Žibniku Ludoviku. Ko so hoteli nato Cipota pretepsti, je prišel gostilničar in to preprečil. Cipot se bo za svoje noževsko junaštvo zagovarjal pred očesom pravice.

* **Roparji v poštnem uradu v Renčah.** Dne 6. t. m. zvečer, ko je bil v poštnem uradu v Renčah na Goriškem uradnik Forte sam, so se pojavili pred njim trije oboroženi mladi ljudje in zahtevali, da jim nemudoma izroči ves denar. Uradnik je pred tremi nanj naperjenimi revolverji dopustil, da so roparji vse prebrskali in odnesli denarja in drugih vrednosti za okrog 1200 lir. Orožniki so prijeli par osumljencev.

* **Ljubavna žaloigra v Studencih pri Mariboru pred sodiščem.** Dne 15. septembra minulega leta je v Studencih pri Mariboru razburila vso javnost nenadna smrt delavke Alojzije Rosenikove, ki je imela dlje časa ljubavno razmerje s ključavničarjem Friderikom Škofom. Škof se je namreč malo prej odkrižal svoje ljubice in pričel ljubavno razmerje z drugo. Dne 15. septembra je prišel s svojo novo izvoljenko in njeno materjo k Prosenikovi in zahteval, naj mu vrne njegove stvari. Prosenikova pa ni bila voljna ugoditi njegovi zahtevi in zato je med bivšima ljubimcema nastal spor in pretep. Med pretepom je Prosenikova tako nesrečno padla na rob stola, da si je zlomila štiri rebra, raztrgala jetra in dva dni kasneje v bolnici težkim notranjim poškodbam podlegla. Ta dogodek se je te dni obravnaval pred okrožnim sodiščem v Mariboru, ki je Škofa obsodilo na pet mesecev strogega zapora.

Zastonj!

Izpolnite in odstrižite spodnji odrezek, nalepite ga na dopisnico ali denite v pismo in pošljite na odpravništvo «ROMANA, tednika za vse», Ljubljana, Breg št. 10. Dobili boste brezplačno in brezobvezno eno številko novega slovenskega zabavnika «ROMAN».

«ROMAN» je edini slovenski zabavni tednik, ki prinaša redno vsako soboto na 16 straneh oblike «Domovine» dva **velezanimiva** romana v obilnih nadaljevanjih (po 5 strani): **Nezakonska mati**, ljubavni roman, in **Zlati demon**, pustolovni roman. Razen tega dobite v vsaki številki kratke povesti, črtice in novele najboljših svetovnih pisateljev, praktične gospodinjske nasvete, članke o modi, šale, anekdote, uganke, nagrado **500 Din** itd. **Vse to za 2 Din.** Naročnina do konca letošnjega leta (od 6. številke dalje) 14 Din, s prvimi petimi številkami vred 25 Din. Ker prinaša vsaka številka kratko vsebino vseh prejšnjih nadaljevanj, niste s tem, da začnete čitati s 6. številko, prav nič prikrajšani.

Odrežite!

Odpravništvo „Romana" Ljubljana, Breg 10.

Prosim, pošljite mi na ogled eno številko zabavnika „Roman" in priložite ček. Če se ne bom naročil jo vrnem v treh dneh.

Ime .....

Kraj .....

Pošta .....

* **Junaštvo z vilami.** Ivan Povšc, posestnikov sin, star 25 let, iz Zagrada pri Šmarjeti, se je namenil zvečer v bližnjo vas Zbure po cigarete. Kupil si je tobaka, vžigalice in več drugih potrebščin, na kar je počakal tovariše iz domače vasi, ki so vasovali v Zburah. Korakajoče proti Zagradu je nenadoma obkolila gruča fantov. Eden od njih je skočil proti Povšetu in mu zasadil gnojne vile v levo stran prsi tik nad srcem. Napadalec je Povšeta z vilami še enkrat sunil in ga zadel v desno roko. Povše je imel še toliko moči, da je zavpil: «Zabodel me je!» Potem se je onesvestil. Njegovi tovariši iz domače vasi so ga z velikimi težavami prinesli vsega okrvavljenega domov, kjer so ga takoj naložili na voz in pripeljali v novomeško bolnico. Proti napadalcem je uvedeno kazensko postopanje.

* **Dva opasna zločinca** so lovili te dni pod Ljubnim pri Podnartu orožniki in drugi ljudje. Enega, ki je dejal, da se piše Ponikvar, so zasledovalci vsega spehanega prijeli, dočim je drugi, ki naj bi se pisal Žirovnik, ušel. Ponikvar je imel na sebi suknjo, ki jo je ukradel g. Pogačniku v Podnartu. Oba zločinska tipa imata na vesti nedvomno veliko košaro grehov. Lopova imata bržkone na vesti vse tatvine zadnjih dni v tamošnji okolici.

* **Suknje so kradli.** V Ljubljani sta bila aretirana brata Ivan in Ludovik Lakner, eden 19 let in drugi 22 let star, doma iz Studenca pri Sevnici, ker sta bila v posesti zimske suknje, ki sta jo ukradla. Po aretaciji se je ugotovilo, da sta se potepina v Ljubljani preživljala le s tatvinami, zlasti s tatvinami zimskih sukenj. Razen tega sta ukradla tatiča zlat kolje, katerega oškodovana stranka ob času aretacije še ni pogrešila. Kakor se je ugotovilo, sta Laknerja odnesla kolje Frančiški Jesenkovi v Študentovski ulici št. 2, ko sta se pod pretvezo beračenja prikradla v njeno stanovanje. Z Laknerjema je bil aretiran še tretji pajdaš, 24letni Fran Kontužar iz Trbovelj, ki je ukradeni kolje skušal vnovčiti. Vsi trije so policiji že znani nepridipravi.

* **Aretacija vlomilcev pri «Dolgem mostu».** Ljubljanski policiji se je posrečilo aretirati več tatov, deloma v Ljubljani, deloma v okolici Ljubljane, zlasti blizu Device Marije v Polju. Policija je tudi zaplenila večjo množino ukradenega blaga, ki je izviralo iz vlomov v gostilno pri «Dolgem mostu», v Mizarsko zadrugo v Vižmarjih, v gostilno Franca Januša v Domžalah itd. Aretirani tatovi so bili izročeni v zapore deželnega sodišča. Preiskava se še vrši.

* **Poskušen umor pri Celju.** Te dni se je zglasil na celjski policiji 35letni brezposelni mesarski pomočnik Dominik Koser in se sam ovadil, da je hotel na cesti blizu Žalca umoriti svojo zaročenko, 26letno Angelo Mirnikovo, kmečko dekle iz Železnega v velikopireški občini. Dekle, s katerim je imel že dolgo časa ljubezensko razmerje in s katerim se je hotel v najkrajšem času poročiti, ga je baje v zadnjem času zavračalo in je začelo razmerje z nekim drugim mlajšim moškim. Koser ni mogel povedati, kolikokrat in kam je zabodel svojo nezvesto ljubico. Dekle se tekom dneva še ni zglasilo v celjski bolnici in so poškodbe najbrž lažjega značaja. Koser je bil izročen sodišču.

* **Slab sprejem na domačih tleh.** V rudniku Moselle v Franciji je tudi nekaj naših delavcev, katerih zaslužek pa ni tako izdaten, kakor so si to obetali doma. Tujina nima dovolj kruha za vsakogar, pa še tisti kos za vsakdanjo potrebo je zaslužen s trudom in skrbjo. Med našo domačo kolonijo se je naselil nedavno tudi mladenič J., doma nekje iz Kandrš pri Zagorju. Pička mezda mu ni zadostovala za vse potrebe, zato je zašel v pomanjkanje in sklenil, da se zopet vrne v domovino. Pred odhodom je pobral dvema tovarišema obleko in čevlje ter izginil. Razen tega je zapustil neporavnan račun za hrano. Francoska oblastva so tatvino brzojavno sporočila mladeničevi domovinski orožniški postaji na Vačah. Komaj se je prikazal J. na domačih vratih, ga je že čakal orožnik, ki mu je napovedal aretacijo. Mladeniča, ki se izgovarja, da ga je zapeljala do tatvine le beda v zadnjem času, so oddali v zapore ljubljanskega sodišča.

* **Zagoneten umor v Gorici pri Pragerskem.** Pišejo nam: V soboto 9. t. m. zvečer se je vračal posestnikov sin v Gorici Anton Fingušt iz Maribora, kjer je prodajal svinjino. Splašeni Fingištov konj je pridirjal s praznim vozom na dvorišče posestnika Šramla v Gorici, kar je dalo povod, da so se ljudje takoj odpravili iskat izgubljenega njegovega gospodarja, tembolj ker je bilo slišati malo prej na cesti štiri strele. Fingušta so našli kmalu nato ležečega v obcestnem jarku brez znaka življenja s trikrat prestreljenimi prsmi in deloma odetega z odejo, katero je vozil s sabo. Ne ve se, ali gre za roparski umor ali za umor iz osvete, ker je imel Fingušt ves svoj denar pri sebi, pač pa se da sklepati, da storilec morda ni maral vzeti denarja radi tega, ker je bil prestreljen. Smrt obče priljubljenega mladeniča, ki ni prizadel nikdar nikomur ničesar hudega, je vzbudila v okolici obče sočutje. Orožništvo je marljivo na delu, da izsledi zločinca.

* **Tolovajski napadi na državni cesti.** Pišejo nam: Ko se je v soboto 9. t. m. okrog 20. vračal posestnik Nacek iz Brezul pri Račjem s svojim vozom iz Maribora, kjer je prodajal krompir, so ga ne daleč od gozda, ki se nahaja ob državni cesti med Slivnico in Hočami, nenadoma napadli štirje moški. Nacek je bil primoran, kleče s povzdignjenimi rokami prositi napadalce usmiljenja. Z obupnimi prošnjami se mu je končno posrečilo toliko omehčati zločince, da mu niso odvzeli možnje. Zato pa so napadli dalje vzadaj vozečega se slaninarja, posestnika Rudolfa Damjana iz Podove. Ker je v temi kmalu za njim privozilo več kmetov in je Damjanova žena uspešno klicala na pomoč, se je združenim kmetom končno posrečilo, da so zapodili zločince v beg. Sled za storilci je izginila, domneva se pa, da so mogli biti dotičniki najbrž kaki cigani, ki se klatijo v okolici.

* **Obsodba ljubljanskih komunistov.** Državno sodišče v Beogradu je obsodilo ljubljanske komuniste, o katerih smo že zadnjič pisali, da so bili obtoženi zaradi komunistične propagande, takole: Jakoba Žorgo na pet let težke ječe, Pavlo Kastrinovo na eno leto, Marijo Drakslerjevo na 6 mesecev in Lazarja Nešića na eno leto zapora.

* **Aretacije na Dolu pri Hrastniku.** Te dni so orožniki aretirali pri stavbi nove šole na Dolu polirja Semeta in dva zidarja, naslednjega dne pa še štiri zidarje ter jih oddali sodišču v Laškem. Vzrok aretacije je bil, ker so zidarji s polirjem na čelu v vinjenem stanju grozili, da bodo ubili župana gospoda Drakslerja in šolskega upravitelja gospoda Jurka, ki sta nadzirala delo pri stavbi.

* **Vlomi v Podnartu.** Te dni so vdrli neznani vlomilci v gostilno Antona Pogačnika v Podnartu in odnesli več namiznih prtov, okrog 6000 komadov raznih cigaret, več škatel cigar in nov klobuk. V isti noči so se vtihotapili tudi v Javorjevo gostilno in ukradli nekaj jestvin, tobačnih izdelkov in več kosov obleke.

* **Kolo najdeno v vodi.** K mlinarju Francu Pocajtu na Teharjih pri Celju je prišel nedavno zvečer neki močno vinjeni in okrog 30 let star moški, očividno delavec, od katerega je voda tekla v curkih. Videlo se mu je, da je v pijanosti zabredel v bližnjo Voglajno. Ker je bil nasilen, so ga postavili na cesto. Naslednje jutro so našli v strugi Voglajne moško kolo znamke «Ideal» štev. 204.067, črno pleskano in z znamko prodajalne Drago Gams v Celju. Najbrže je bilo kolo nekje ukradeno.

* **Želodčne bolečine**, pritisk v želodcu, zapeka, gniloba v črevesu, žolčnat okus v ustih, slaba prebava, glavobol, težak jezik, bleda barva obraza izginejo često po večkratni uporabi naravne **Franc Jožefove grenčice**, s tem, da jo izpijemo kozarec preden ležemo spat. Specijalni zdravniki za bolezni v prebavilih izjavljajo, da je **Franc Jožefovo vodo** toplo priporočati kot v ta namen služeče domače zdravilo. **Franc Jožefova grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zanimajte se za kuncerejo

V zadnjem času opažamo med slovenskimi kuncerejci veliko zanimanje za umno kuncerejo. To zanimanje gre celo tako daleč, da si posamezni rejci nabavljajo razne dragocene pasme iz inozemstva. Pa ne samo pri nabavi novih pasem, ampak tudi pri napravi kunčjih kletk opažamo vsepovsod napredek. Umni rejci gojijo pač pred vsem čistokrvne živali s krasnimi kožuhi. Vsak umen rejec vidi le v tem načinu reje svojo korist, ako hoče, da uspeva njegova reja. Uspešna reja pa ni odvisna od velikega števila živali, ampak od kakovosti pasme in načina reje same.

Za revno družino delavca ali kmeta je ta dohodek že velikega pomena, ker lajša družini obstanek ter budi upanje na zboljšanje gmotnega položaja. Na tisoče revnih družin si opomore, ako se poprime umne kuncereje. Pri drugih narodih je umna koncereja že na visoki stopnji, dočim je pri nas še vse v povojih. Vendar je bil tudi pri nas storjen na tem polju velik korak naprej, ko se je pod okriljem Kmetijske družbe v Ljubljani ustanovil letošnjo pomlad odsek za rejo kuncev z namenom širjenja kuncereje med najširše plasti naroda. Odsek šteje že danes okoli 200 članov, katero število pa je od dne do dne večje.

Odsek prireja strokovna predavanja, tečaje in zborovanja, posreduje prodajo živali in kožic ter članstvo gmotno in moralno podpira. Poleg tega priredi odsek vsako leto glavno razstavo kuncev ter izdelkov iz njihove kožuhovine, in sicer v Ljubljani na velesejmskem prostoru. Poleg glavne priredi odsek tudi več pokrajinskih razstav po raznih mestih Slovenije. Razstavljeno blago se oceni in nagradi z denarnimi nagradami. Razstav se morejo udeležiti le člani zgoraj imenovanega odseka. Letna članarina je 20 Din. Moralna dolžnost vsakega umnega rejca je, da se organizira v odseku, da z združenimi močmi delujemo v prospeh kuncereje. Kdor še ne goji kuncev in se zanima zanje, naj pošlje svoj naslov na odsek za rejo kuncev, Kmetijska družba v Ljubljani, ki mu radevolje postreže z nasveti in živalmi. Pa tudi oni, ki so že kuncerejci, a še niso včlanjeni v odseku, so vljudno vabljeni, da se včlanijo in pošljejo svoje naslove.

Ljudsko vseučilišče

Ali kača s pogledom omami svojo žrtev

Po mnenju ljudstva ima kača na sebi nekaj zagonetnega. Človek se kače bolj boji kakor drugih živali in pripisuje kačjemu pogledu posebno moč. Pa ne le preprosti ljudje, tudi učenjaki so pripisovali kačjemu pogledu skrivno moč, zlasti na ptiče. Tako se je polagoma posplošilo naziranje, da imajo kače zmožnost, s pogledom privabiti žrtve.

Zanimivi so poskusi nekega ameriškega raziskovalca, ki so dovedli do čisto drugačnih izsledkov. Neki lekarnar si je nabavil večjo množino kač, da bi preskusil celo vrsto protistrupov. To priliko je uporabil naravoslovec Hutten, da ugotovi, koliko je resnice na ljudski veri o skrivnostnem pogledu kače.

Kače so spravili v prostorno sobo in jih tu izpustili. Skozi okno so lahko opazovali vse kretnje živali. Dva svežnja slame sta jim bila udobno ležišče. Ob mrzlem vremenu je večina živali otrpnila, ob toplih dneh pa so se gibale. Ker so hoteli preskušati kače glede na moč njihovega pogleda na žrtve, so si preskrbeli ptičev in podgan. Vsi opazovalci so se kmalu prepričali, da o čarobni moči kačjega pogleda ni govora. Ptiči in podgane, ki so jih spustili v sobo, kjer so bile kače, so se brezskrbno kretali. Navzočnost njihovih najhujših sovražnikov jih ni prav nič vznemirjala.

Komaj pol metra poleg v klopčič zvite kače je veselo skakljal kos, skočil k posodi za vodo,

pil in pršil vodo prav do kače, ki ga je opazovala s srepim pogledom. Ko je ptič še parkrat skočil k vodi, se je kača razvila. Kos jo je videl in skočil malo v stran.

Tudi podgane niso v prisotnosti kač kazale nikakega strahu. Prav nič se niso bale skakati po svežnjih slame, najljubšem pribežališču kač.

Če so si izbrale kače kako žrtev, ni bilo prav nič videti, da bi pri tem uporabljale kako posebno moč. Kača dvigne glavo, se tiho priplazi v bližino ptiča, ki brezskrbno pobira drobtine po tleh, in se ustavi. Nato hitro skrči rep, se požene naprej, piči žrtev in se za tem mirno umakne, kakor da je že vse opravljeno. Prestrašeni ptič zleti in zaman išče izhoda. V komaj 30 sekundah začne strup delovati. Ptič se prime s kremplji za mrežo, glava mu omahne in žrtev kačjega pika se zakotali po tleh. Ni še mrtev, le omamljen je; še frfota po tleh.

Med tem leži kača v bližini, kakor da je vse to nič ne briga; slednjič je videti, da se je začela zanimati za žrtev. Parkrat se malo približa, kakor bi hotela napraviti zadnji, odločilni skok, a se vsakikrat zopet umakne. Ni ji treba več boja, ptič je nehal živeti. Zdaj zvleče kača svojo žrtev v kak kot, da jo tam požre.

Več kakor stokrat so opazovali tak prizor. O kakem poskusu omamljenja s pogledom ni bilo nobenega sledu. Strup, ki umori močnega moža v eni uri, učinkuje pri ptičih v nekaj sekundah. Če so ptiči pičeni, ne morejo več uiti napadalcu, ki lahko mirno čaka hitrega učinka svojega strupa.

Kako velika je lahko zvezda

Našemu razumu je težko doumeti, da obstoje zvezde, ki so še večje kakor solnce. Učeni zvezdoslovci vedo, da je solnce majhna ognjena krogla v primeri z nekaterimi drugimi nebesnimi telesi, katerih skrivnost nam deloma odkrivajo velikanski daljnogledi in zamotani računi. Največja zvezda, ki jo poznamo, je Antares, ki meri v premeru 437 milijonov kilometrov. Ta zvezda je torej 300 krat večja od solnca.

Zvezdogledi so v zadnjih letih prišli do izredno zanimivih izsledkov. Po merjenju angleškega zvezdoslovca Eddingtona ne morejo obstojati zvezde iz strjene snovi, ki bi bile več kakor 50krat tolike, kakor je solnce. Zvezde z večjo trdno snovjo bi se razpočile. Njih lastni notranji pritisk in sredobežna sila, ki bi nastala pri njihovem vrtenju, bi po mnenju imenovanega učenjaka premagala težnost in posledica bi bila, da bi se taki velikani razleteli v milijone in milijone kosov.

V notranjosti zvezde, ki je le poldrugikrat tako velika kakor solnce, vlada že toplota nad pol milijona stopinj Celzija, pritisk v sredi takega velikana pa je 21 milijonkrat večji, kakor je pritisk zraka na površini zemlje. Le približno predstavo tega si moremo ustvariti, če pomislimo, da znaša sila eksplozije, s katero požene 32 cm top kroglo, komaj desettisoči del tega pritiska.

Zvezda, ki obstoji iz samih lahkih plinov, je seveda lahko po obsegu mnogo večja kakor zvezda iz samih trdih snovi.

Kakor ima velikost zvezd mejo navzgor, tako obstoji tudi meja navzdol, v kolikor gre za svetle zvezde. Čim znaša masa zvezde le še sedmino solnčne velikosti, preneha svetiti. Toplota na njeni površini bi namreč padla pod ono točko, ki je potrebna, da nebesno telo oddaja žarke.

Znak zdravja.

«Ali ni rdeča barva znak zdravja?»

«Seveda.»

«No, zadnjič je prišel naš Pepček iz šole in je bil na enem ušesu mnogo bolj zdrav kakor na drugem.»

KOLINSKA CIKORIJA

je zato tako dobra, ker se izdeluje iz najboljših sirovin na že davno preizkušen način. 156

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Polzelske novice

V kratkem času že drugi večji požar. — Neprevidnost voznika. — Strela udarila med delavce.

Polzela, novembra.

V petek 8. t. m. zvečer smo imeli v kratkem času drugič večji požar na Polzeli, in sicer je zgorelo veliko gospodarsko poslopje posestnika Tomaža Koka v Gornjem Podvinu. Vzrok požara še ni znan. Rešila se je vsa živina kakor tudi večina predmetov, ki so bili v spodnjih prostorih. Zgoreli so vsa krma, mlatilni stroj, slamoreznica in vse drugo, kar je bilo na vrhu, med tem tudi kašta, ki je bila polna žita. Brizgalni je bilo pet, in sicer s Polzele, iz Parižel, Braslovč, Rečice in Paške vasi. Zelo je bilo otežkočeno gašenje zaradi oddaljenosti vode in ker se je stavba nahajala na hribčku, tako da so cevi neprestano pokale spričo prehudega pritiska. Priporočljivo bi bilo, da bi bila gasilna društva v takih primerih bolj složna in da bi posojevala cevi in drugo drugemu, da bi vsaj nekaj brizgalni lahko gasilo. Zavarovan je bil posestnik Kok le za majhno vsoto.

Te dni bi se bil kmalu prevrnil avtobus Celje-Mozirje zaradi nekega voznika, ki se ni hotel ogniti, tako da je moral avtobus zapeljati na kup kamenja, kjer se je nevarno nagnil.

Na Gori Oljki sekajo bosanski delavci bukova drva in je predzadnjo nedeljo, ko je tako grmelo, udarila strela med štiri delavce, ki so si baš kuhali hrano, ter je vse štiri omotila. Nekoliko težje ranjen je bil samo eden, ki je moral v celjsko bolnico.

Med 7 prednostmi ena:

Slike za izrezati!

Praktično za perilo in lep dar za drage malčke s slikami za izrezati daje

Schichtovo Terpentinovo Milo

ŽENSKI VESTNIK

Kako shranimo zelenjavo

Zelenjava dobro zdrži pozimi v shrambi, samo jo je treba prav shraniti. Pred vsem velja za vsako zelenjavo pravilo: suha shramba! V vlažni in slabo zračeni shrambi se zelenjava ne more dolgo držati, ampak začne kmalu gniti. Zato glej, da bo zelenjava, ki jo spraviš v klet ali shrambo, tudi že sama na sebi suha; mokre nikar ne spravljaj. Tudi treba zelenjavo dobro očediti od vsake nesnage, odstraniti tudi nepotrebno, zlasti pa velo listje. Korenastim rastlinam porežimo listje in gomolje, tako da lahko poženejo klice.

V zimski shrambi naj bodo rastline zavarovane kakor proti vlagi tako tudi proti mrazu in preveliki toploti. Zavarujemo jih pa lahko na več načinov. Na prosto zemljo položimo rastline drugo zraven druge tako, da so korenine obrnjene navzdol, na kar jih pokrijemo z listjem, ob hudem mrazu pa še zasujemo z zemljo. Če pa imaš majhno klet in malo prostora, tedaj naložiš zelenjavo najbolje na kup okoli kola, zabitega v zemljo in ovitega s slamo, kup pa pokrij s prstjo.

Zeljnate glave spravimo na zemljo, kamor smo položili plast slame, in to tudi na kup, ki ga pokrijemo. Če shranimo zelje na ta način kje na prostem, potem je treba okoli kupa napraviti še jarek, da se lahko odteka deževnica.

Kar se tiče kleti, je lahko precej hladna, toliko pa mora biti vseeno topla, da v njej ne zmrzuje. Tudi jo je treba večkrat zračiti. Spravljeno zelenjavo moraš seveda tudi večkrat pregledati in odstranjevati sproti, kar je gnilega.

V suho shrambo spravljamo zlasti čebulo in česen. Čebulo in česen moramo vsekakor obvarovati mraza. Ako shramba nima oken, položimo čebulo na slamo in jo s slamo tudi pokrijmo.

Pritlikave ali turške kokoši

Gospodinjam, ki bi se rade bavile s perutninarstvom, imajo pa malo za to primernega prostora, kar je zlasti pri stanovanjih po mestih, priporočamo, da si nabavijo nekaj pritlikavih, ali kakor se jim pravi, turških kokoši. Te kokoši v nesnosti prav nič ne zaostajajo za velikimi kokošmi, jajčka so sicer nekoliko manjša, zato pa pojejo take kokoši komaj tretjino hrane, kot jo potrebujejo velike kokoši.

Korist malih čipk je torej predvsem v tem, da za eno tretjino hrane nanesejo prav toliko jajc, kakor bi jih naneslo enako število velikih kokoši. Potrebujejo pa poleg tega veliko manj prostora, manjši kurnik in manjše dvorišče.

Niso pa te živalice samo skromne, ampak tudi zelo ljubke in kdor je imel priliko jih opazovati, jih bo rad nabavil že v svojo zabavo. Gledati pa je treba pri nabavi takih čipk na dobro pleme, da so res prave pritlikavke, ne pa morda kake v rasti zaostale hirave kokoške. Zato je najbolje, če dobiš jajca za valjenje pri kakem perutninarju, ki goji čistokrvne pritlikavke.

Za kuhinjo

Prepečenec iz žemelj (šmorn). Starim žemljam zribaj na strgalniku skorjo, na kar jih zreži na tanke ploščice, jih polij z mlekom, a ne preveč, da ne razpadejo. Tako jih pusti stati deset minut. Namaži kozo dobro z mastjo, potem pa pokladaj noter namočene žemlje, najprej eno vrsto, da je dno pokrito, to potresi z rozinami ali pa, če imaš, z zmletimi orehi, na kar naloži drugo vrsto in tako dalje, da je koza polna. V lončku pa raztepi četrt litra mleka in tri rumenjake ter dve žlici sladkorja. Ko si vse to dobro raztepla, polij to po žemljah in deni v pečico ter peci približno tričetrt ure. Daš toplo na mizo kot močnato jed. Zraven lahko daš vkuhano sadje.

Janeževi kolači. Na desko deni 14 dek moke, 10 dek sladkorja in 10 dek sirovega masla, eno jajce, žlico stolčenega janeža ter dobro ugneti v testo. Nato testo tanko razvaljaj in zreži z obodcem ali pa s koleščkom in speci v ne prevroči pečici. Obrezke spet umesi in razvaljaj ter razreži. Tako ponavljaj, dokler ne porabiš vsega testa. To pecivo se poda k čaju in je zdravo zlasti za otroke in stare ljudi.

Pljučna pečenka. Eno kilo pljučne pečenke (ki si ji odstranila kožice in loj) posoli in prevleci s špehom, v kozo pa deni govejega mozga in malo masti, na to malo čebule, rdečega korenčka in položi meso noter, na kar pokrito duši, vmes večkrat polij in meso zaobrni, da se povsod lepo zapeče, nato prilij malo juhe ali vode, nato daj eno pest drobtin, malo limonine lupine, lovorjev list in ko so se drobtine malo pokuhale in napele, zalij z eno čašo vinskega mošta in duši dalje. Če se je sok pokuhal, prilij še malo mošta. Ko je meso mehko, ga razreži, sok pa pretlači skozi sito, mu primešaj dve žlici naribanega hrena, na kar polij sok na meso in daj pečenko na mizo.

Praktični nasveti

Slonokoščene predmete, ki so postali rumeni, spet obeliš, ako jih zaviješ v staro platneno krpo, ki si jo nekoliko namazala z mastjo. Tako zavite pusti nekaj ur, na kar jih okuhaj v vrelem lugu, ki si mu primešala nekoliko špirita.

Vrtnice shranimo čez zimo na ta način, da jih položimo na gredo, to je, da pripognemo krono do tal, jo pokrijemo z vejami in zasujemo še s prstjo. Preden vrh položimo, mu porežimo dolge veje. Tako proti mrazu zavarovane vrtnice dobro prebijejo zimo in pomladi spet obilo cveto.

ZANIMIVOSTI

Najhitreja žival na svetu

Splošno mislijo ljudje, da nam je iskati najhitrejše živali med ptiči. O hitrosti ptic, zlasti ptic selivk, so namreč razširjene jako zmotne predstave. Tudi znanstveniki so imeli do pred kratkim o tej stvari jako pomanjkljivo znanje. Še v zadnjem času smo dobili o tem zanesljivejše in točnejše podatke. Še pred 10 leti so splošno mislili, da prelete na primer lastovke 250 km na uro, nekatere ptice pa celo 300 km. Podobno število beremo še v knjigah, ki so še danes razširjene. Vendar ti podatki prav nič ne odgovarjajo resničnosti. Dognano je namreč, da spada hitrost preko 70 km na uro med izredne rekorde naših domačih ptic. To hitrost dosežejo na primer škorci, dočim je hitrost poštnih golobov še nekoliko večja. Več kakor 80 km na uro pa tudi ti ne dosežejo.

Najhitrejše ptice, ki jih poznamo, so albatrosi in ob Tihem Oceanu živeče fregatne ptice. Pri prvih so izmerili največjo hitrost na 100, pri drugih celo na 120 km na uro. To utegne biti višek hitrosti, ki jo dosežejo ptiči. Podatki, ki presegajo tu navedena števila, spadajo v kraljestvo bajk.

Zmotno pa bi bilo misliti, da ni hitrejših živali, kakor so ptiči. Poznamo na primer žeželko, ki leti precej hitreje kakor vse doslej znane ptice. Ta žival, ki ji moramo priznati ime «najhitrejša žival na svetu», je majhna, neznatna muha, ki so ji dali učenjaki ime cefenomija in živi v nekaterih delih Evrope kakor tudi v Severni in Južni Ameriki. Raziskavam nekega ameriškega učenjaka se imamo zahvaliti, da vemo o tej živali v zadnjem času nekaj več. Dr. Townsend — tako se imenuje ta mož — je nedvomno dognal, da preleti cefenomija v minuti skoro 22½ kilometra, to je 365 m na sekundo, v eni uri nad 1300 km. Za pot okrog sveta bi ta žival torej ne potrebovala več kot 17 ur.

Dasi so te številke že same na sebi zanimive, še bolj zanimivo in koristnejše bi bilo, če bi vedeli, katere so tiste lastnosti, ki usposobljajo to žival, da brzi s tako čudovito hitrostjo. Brez dvojbe bi se mogla s tem okoristiti tudi tehnika zrakoplovstva. Žal, te skrivnosti še niso odkrite, kajti spričo neznaske hitrosti, s katero žival leti, je samo ob sebi umevno, da je toliko kot izključeno, opazovati tega letalca med samim poletom. Vsekakor pa je dognano, da žuželka vsako sekundo več tisočkrat zamahne s krili. Kako daleč so še naša letala, se vidi iz tega, da se propeler pri najhitrejšem poletu zavrti v minuti 2000- do 3000krat.

Da ima cefenomija mišice razmeroma ogromne velikosti in moči, je samo po sebi razumljivo. Izmerili so, da tehtajo mišice te živali 60 odstotkov celotne teže telesa, dočim znašajo pri navadni muhi le 25 odstotkov.

Zakaj je obdarila priroda vprav cefenomijo s tako izrednimi sposobnostmi, je vprašanje, na katerega učenjaki še ne morejo odgovoriti. Morda je to v zvezi z načinom, kako se te mušice množe. Ne ležejo namreč jajc, temveč žive ličinke, in sicer v nosnice jelenov, antilop in podobnih živali. Sicer pa upamo, da bo proučavanje baš teh ličink odkrilo skrivnosti cefenomije.

Če je podarila priroda tej neznatni mušici tako izredne sposobnosti, brez dvoma to ni brez vzroka; saj vidimo, čimbolj se poglabljamo v prirodne tajne, kako je tu vse smotreno urejeno. Ta žival ima izredno oster vid, dočim so druge slepe, imajo pa zato bolj razvite druge čute. Vse to zato, da so bolj sposobne za življenski boj, ki ga morejo neprestano bojevati. Človek spoznava s svojim umom prirodo in njene zakone in skuša to znanje izrabiti v tehniki, s pomočjo katere vlada prirodi. V letalu, s katerim je posnel živalska krila, se je povzpel celo v zračne višave.

× **Ženski raj.** Zelo daleč je sicer, a vendar je ženski raj. Tako lahko imenujemo azijski otok Sumatra. Nikjer na svetu namreč ni žena tako razvajena kakor tu, posebno kar se tiče zakonskega življenja. Zakonski prepiri ali celo ločitve so izredno redke, in sicer v glavnem zaradi tega, ker zakonci ne žive skupaj. Mož, ki stanuje v svojem stanovanju, le včasih obišče ženo. Prepiri torej, ki tako lahko nastanejo v vsakdanjem skupnem življenju, so že zaradi tega skoro izključeni. Ako mož umre, mora biti žena sicer nekaj časa brez moža. Pred vdovino stanovanje postavijo drevo z vihrajočo zastavo. Šele, ko veter raztrga zastavo, sme vzeti žena drugega moža. Pa tudi v tem primeru ženi spretno pomagajo: zastavo narede namreč iz tako finega blaga, da jo veter čim prej pokvari; tako je žena kmalu zopet svobodna. Še ko je mož živ, pripada vse imetje ženi in mož smatra za svojo dolžnost, to imetje čim bolj povečati.

× **Eksplozija municijskega skladišča v Bolgariji.** Razbojniškim napadom in atentatom v Bolgariji se je pridružil še atentat na vojaško municijsko skladišče v Lom Palanki, ki je te dni s silno detonacijo zletelo v zrak. Eksplozija je bila tako močna, da je ostala na mestu, kjer je stalo skladiščno poslopje, samo še velika luknja, vse bližnje hiše pa so porušene kakor po najhujšem potresu. V vsem mestu in v okolici na več kilometrov daleč so popokale šipe, zidovje hiš pa kaže velike razpoke, tako da so se morali ljudje izseliti. Eksplozija je povzročila v mestu silno paniko. Vse je zbežalo na prosto in vojaštvu se je šele po daljšem trudu posrečilo napraviti red. Zatrjuje se sicer, da je nastala eksplozija, ker se je stara municija sama vnela, vendar pa je javna tajnost, da gre za atentat.

× **Strašno bljuvanje ognjenika Sante Marie.** Predzadnjo nedeljo je začel bljuvati 3768 m visoki ognjenik Santa Maria na nabrežju Tihega oceana v Kordiljerih. Bljuvanje se je začelo s podzemskim bobnenjem in strašnim tresenjem. Očividci pripovedujejo, da so bili učinki nepričakovane katastrofe strahoviti. Na stotine družin je moralo ostaviti domove in bežati s culami, da rešijo vsaj golo življenje. Izliv lave pa je bil tako silen, da je zahtevala nesreča tudi 400 človeških žrtev. Bljuvanje je eno najstrašnejših, kar jih pomni zgodovina Sante Marie. Vsa letina kavovca je uničena, lava je na široko zalila ljudske naselbine in dva kraja dobesedno izbrisala z zemske površine. Izbruh so spremljali nenavadni pojavi.

Tri reke: Tuma, Bador in Animas, katerih vrelci leže v bližini ognjenikovega žrela, so stopile čez bregove in začele poplavljati pokrajino. Voda je seveda vroča in prihaja zavoljo tega do strašnih eksplozij. Kar se je rešilo ljudi, so se zatekli v mesto Palmar, ki ni prizadeto. Iz Guatemale so bila poslana izvidna letala in reševalne ekspedicije, ki pa so omejile svoje delovanje samo na preskrbo beguncev. Teh je na tisoče in so popolni siromaki. Rešiti niso utegnili ničesar drugega kakor golo življenje. Oblastva skušajo pomagati nesrečnemu prebivalstvu zaenkrat z živili, obleko in zdravili, pozneje dobe begunci skupna taborišča in zemljišča, kjer se bodo lahko nanovo nastanili. Beda je velikanska in tem bolj obžalovanja vredna, ker je nastala katastrofa baš pred obiranjem kavovih grmov. Po ognjeniku opustošeni kraji so več metrov visoko zasuti s pepelom, ki sega ponekod 2 m nad zemljo.

× **Kaznenci na Hudičevih otokih.** Iz Francije pošiljajo vse na smrt obsojene in potem pomiloščene zločince na tako zvane Hudičeve otoke. Baš te dni bodo odvedli na te otoke 673 zločincev, uklenjenih in zaprtih v železne kletke. Pregnanstvo na Hudičeve otoke pomeni počasno, a gotov smrt, ker s Hudičevih otokov se noben zločinec ne vrne več živ.

× **Podgane so nevarne živali.** V vseh državah, posebno v onih, ki meje na morje, je postalo zatiranje podgan važno vprašanje. Ameriška vlada je izdala poseben zakon, ki določa, da morajo v vsako ladjo, ki prispe v Ameriko iz tujega pristanišča, pustiti strupene pline, da ugonobe podgane. Američani pravijo, da so podgane človeku bolj nevarne nego levi, tigri, volkovi ali kače. Od Kristovih časov sta podlegli okrog 2 milijardi ljudi kugi, ki jo prenašajo bolhe z okuženih podgan. Moderna zdravniška veda je glede zatiranja podgan brez moči. Podgane prenašajo tudi razne druge nalezljive bolezni. Po najnovejših ugotovitvah londonskih zdravnikov prenašajo podgane na ljudi celo revmatizem. Ameriški statistični uradi so izračunili, da odpade na vsakega moškega, žensko in otroka v Ameriki po ena podgana, in vse podgane napravijo v Ameriki letno za 200 milijonov dolarjev škode. Škodo, ki jo napravijo podgane vsako leto na svetu, znaša okrog 5 milijard dolarjev. Podgane spremljajo človeka povsod, potujejo po morju s parniki, po suhem pa v vagonih od mesta do mesta. Nedavno so našli celo v nekem evropskem potniškem letalu prvo podgano, kar priča, da človek celo v zraku ni varen pred to škodljivo golaznijo.

× **Potomci Hunov kradejo rodovitno prst.** Dopisnik nekega leningradskega časopisa opisuje zanimive običaje v čeboksarskem okraju ob Volgi, kjer so se ohranili potomci Hunov, katerih predniki so v pradavnih časih ropali in plenili po Evropi. Med prebivalci čeboksarskega okraja obstoje nekateri običaji, ki pričajo, da gre res za potomce Hunov. «Pozno zvečer sva se peljala s prijateljem po samotni gozdni poti», piše omenjeni dopisnik, «in srečala naglo se vozeči voz, okrašen s srebrnimi zvončki. Moj prijatelj je pognal konje in zavil v stran, da bi mogel voz mimo. V naslednjem hipu je švignil voz mimo in se izgubil v temnem gozdu. Zemljo gredo krast, je dejal moj prijatelj, in pognal konje. Prvi hip se mi je zdelo, da nisem prav slišal, a ko sem prijatelja vprašal, kaj je dejal, je ponovil svojo trditev, da so se peljali mimo naju ljudje, ki nameravajo krasti prst. V nekaterih tamkajšnjih vaseh se je ohranil ta čudni običaj, kateremu se zdaj ljudje smejejo, ki je pa povzročal pred mnogimi leti krvave bitke po vaseh. Ljudje si kradejo prst s polja, in sicer vedno v zvezi s posebnim obredom Tatvina mora biti združena z vinom in godbo. Če pridejo prebivalci vasi v kraju, kjer je zemlja nerodovitna, do prepričanja, da bi kazalo nakrasti prsti s polja druge, bogatejše vasi, si izbero najlepšo trojko (poseben voz) v vasi in najlepšega fanta. Trojko okrase s trakovi in zvončki, fant se praznično obleče in odpelje v dotično vas. S seboj vzame harmoniko, lopato in vina. Vaščani ga spremljo iz vasi in mu žele obilo sreče. Ko prispe na polje bogate vasi, skoči s trojke, izkoplje jamo in izlije vanjo vino. Potem naloži na voz tuje prsti in se hitro vrne. Po domačem polju raztrosi rodovitno prst in tako preideta blagostanje in dobra letina na siromašno vas. Tatvina prsti je običaj velikega nomadskega naroda Hunov, ki je bil naseljen pred davnimi leti ob Volgi. Čuvaši, ki imajo v sovjetski Rusiji svojo republiko, so potomci Hunov. Ta običaj je povsem nedolžen. Ohranili so se pa tudi običaji, ki pomenijo za ljudstvo veliko škodo. V davnih časih so častili Čuvaši boga Keremeta. Temu krvoločnemu poganskemu bogu so žrtvovali cele črede živine. Sedaj sicer ne časte več Keremeta, pač pa celo armado drugih bogov, ki zahtevajo vedno nove žrtve. Nekaterim morajo žrtvovati koze, drugim ovce ali perutnino, nekaterim pa celo lisaste krave. Vas zbira vso zimo denar, da more pomladi kupiti lisasto kravo. Bogovi namreč ne marajo drugačne krave. Običaj zahteva, da se pri nakupu ne smejo pogajati za ceno. Kolikor prodajalec zahteva, toliko morajo vaščani plačati. Zato ni čudno, da se je razvilo v čuvaški republiki zelo dobičkanosno verižništvo z živino, katero žrtvujejo pobožni kmetje bogovom.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pri brivcu.

«Dajte mi kozarec vode!» reče gospod brivcu, ko ga je ta zopet vrezal.

«Pa vam vendar ni slabo?» vpraša brivec ves prestrašen.

«Ne, samo poskusil bi rad, če usta še drže vodo.»

Medeni tedni.

«To je pa že preveč, toženec! Šele štirinajst dni ste poročeni, pa ste že obdelavali ženo z burkljami. Sodišče vas je obsodilo na štirinajst dni zapora.»

«Gospod sodnik, ali ni prehudo, da tako kvarite najine medene tedne?»

Razgovor v gostilni.

Prvi gost: «Tu v časopisu čitam, da sta dva natakarja nastopila pot okoli sveta.»

Drugi gost (ki že dolgo časa čaka na naročeno jed): «Oho, gotovo je vmes tudi tisti, pri katerem sem naročil pečenko.»

Radodaren stric.

«Stric, nocoj se mi je sanjalo, da ste mi podarili sto dinarjev.»

«To je malo velika vsota; pa jih le obdrži!»

Otročja odkritost.

Stric na obisku: «Janko, ti si res fant od fare; mislim, da boš enkrat čisto kakor tvoj oče.»

Janko: «Tega se tudi mama vedno boji.»

Učinek ženitve.

«Janko se je torej oženil?»

«Da.»

«Katero je pa vzel?»

«No, tisto, ki jo je poleti rešil iz deroče Save.»

«Ali mu je prinesla srečo?»

«Ne, ampak velik strah pred vodo.»

Gorečnost v službi.

Ob cesti je tabla z napisom: Kajenje v bližini smodnišnice prepovedano.

Gospod, ki mirno kadi cigaro, sreča na tem mestu orožnika.

«Kaj ne znate brati?» zarenči orožnik in pokaže tablo.

«Seveda znam, a smodnišnice ni več tu!»

«A napis na tabli je še na mestu, gospod!»

Listnica uredništva

Ivanjkovci. Objava za prireditev prepozno prispela. Na čas vezane dopise moramo imeti najkasneje v torek dopoldne v rokah.

Barve, lak, firnež i. dr.
je najboljše in zato najcenejše pri
„Lustra" V. Laznik 300
Ljubljana, Gosposvetska c. 12 (poleg restavracije „Novi svet")

Živinorejcem
priporočamo zanje jako koristno knjigo
Prva pomoč ponesrečenim živalim.
Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima naslednjo vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se živali prisili, da je mirna, o dvig anju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prišču med parkiji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napenjanju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36·50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani
Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zeniti oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov se posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.
Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Krojaškega vajenca
sprejme takoj pod ugodnimi pogoji Josip HUDOVERNIK, krojač, Bled. 350

Kmetovalci pozor! 353
Zamenjujem pšenično moko za lepo suho ajdo. F. Juvan, valjčni mlin, Srednje Gameljne, pošta Št. Vid nad Ljubljano.

Za zimo
vsakovrstno blago, sukno, loden, hudičevo kolo za čevlje, počlne ter vse čevljarske potrebščine najugodneje v trgovini
Fr. Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer.
Nakup jajc, masla, putra, suhih gob, fižola ter vseh poljskih pridelkov. Zamenjava bučnic in solnčnic za prvovrstno bučno olje. Zamenjava pšenice za moko. 352

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri, zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega, in igrační vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. - Ceniki franko. - Prodaja na obroke.

„TRIBUNA" F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4.

RAZNO manufakturno blago za jesen in zimo kupite **najceneje** v trgovini

ANTONA SAVNIKA v Škofji Loki

326

L. Mikuž

LJUBLJANA, Mestni trg 15

DEŽNIKI

NA MALO **NA VELIKO**

Ustanovljeno 1839 52 Telefon 2282

POZOR!

Nikdar niste bili tako zadovoljni, kakor boste, če si nabavite prvovrstne

JUGO, LUC-PECI,

katere izdeluje in popravlja edinole domača tvrdka

JUGO-LUC, Ljubljana

Pubarjeva ulica štev. 3.

Neprijeten duh ust

je zoprn. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo, ki stane 8 Din. Chlorodont-ščetka za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modrozelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta glas kot tiskovino (omot ne zalepiti) in dobili boste brezplačno poskusno tubo za večkratno uporabo. *Tvornica Zlatorog, oddelek Chlorodont, Maribor 55.*

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1930, ki ima 365 dni

„VELIKA PRATIKA" je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obrajtan.

V „Veliki Pratiki" najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solnčnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštne določbe za Jugoslavijo; lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dopadkov v preteklem letu; — tabele za računanje obrestij, življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši.

„VELIKA PRATIKA" se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku:

tiskarni J. Blasnika nasl. d. d.

296 **v Ljubljani.**

Cenjeno občinstvo! Priporočam za zimo barhente, sukno itd. po najnižjih cenah. Postrežba solidna.

Adalbert Ivanuš

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 38 333

Kuhinjsko posodo in vse gospodinjske in gospodarske potrebščine nudi najceneje tvrdka 335

BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, LJUBLJANA

V treh urah uničite vse podgane in miši!

„UNIČEVALEC PODGAN"

„Rattentöter"

Najmanjši košček zadostuje, da učinkuje smrtno, vendar je neškodljiv ljudem in domačim živalim. »78 podgan in miši sem doslej našel, pa se žrtve čedalje bolj množe, pošljite mi ekspresno še deset doz za mojega soseda«, piše gosp. L. v T. o učinku «Uničevalca podgan». Uspeh zasiguran. Cena 12 Din. 3 doze 25 Din, 6 doz 42 dinarjev. 50 podgan ali 500 miši požre toliko kot trije močni delovni konji. (Po statistiki angleške vlade). **Samo „Rattentöt"** prinaša pomoč.

Dr. Nikol. Kemény, Košice, pošt. predal št. 12-P2, ČSR.

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franko

IZREDNA PONUDBA

Za deževni letni čas priporočamo, da si nabavite

kožno pelerino za dež

C. O. V., tehta samo 110 gramov, imitacija ribje kože. Odlično se je ta pelerina izkazala, ker ne prepušča mokrote, je komodno zložljiva, kakor majhna žepna beležnica, ki se jo nosi vedno lahko s seboj, ter je nadvse trpežna. Zelo priporočljiva za dame in gospode (tudi za otroke) v dežju in snegu, za izlete in sport. **Reklamna cena s posebno kapuco in etuijem samo 70 Din franko, zacarinjeno,** poslana po poštnem povzetju 2 kosa 138 Din razpošilja

A. MAŘIK, export, Praha XII. Londýnska 57 (Če ne bi ugajala, jamčimo zameno.) Naslov natančno napisati. 354

Zahtevajte brezplačni

CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99·—

5letno jamstvo.

Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120·—

5letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju

---

311 **KAJENJE JE STRUP!**

Vsakdo se more igraje odvaditi zdravju škodujočega kajenja z našimi «EX» tabletami. Tekom 14 dni preneha kaditi tudi najstrastnejši kadilec, če je uporabljal «EX» tablete trikrat na dan. So absolutno neškodljive. 1 omot 30 Din in poštnina. Popolna kura 5 omotov 145 Din franko. Razpošiljamo po povzetju.

„AURORA" Sekt. 59, Novi Sad, Železnička 38.

KRASNE KODRE

neomejeno trajne pri vlažnem zraku ali potenju, dosežejo dame in gospodje brez škarij kodralk s HELA-KODRALOM. Tudi najlepši bubikopf se polepša s HELO, ker je nepotrebna vsaka ondulacija. Velik prihranek na času in denarju, pospešuje rast las. Vaša podoba Vas bo iznenadila. Takoj po uporabi obilo onduliranih kodrov, krasne frizure. Mnogo zahvalnic. Posebno gledališke umetnice so polne hvale. Cena 12 Din, 3 steklenice 28 Din. 310

Dr. Nikol. Kemény, Košice, poštni predal 12/210 CSR.

Prvovrstna glasbila direktno iz

TVORNICE

odn. tvorn. skladišča.

Veliki ilustrovani

CENIK

dobite **zastonj!** Zahtevajte ga pri največji razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

PODRUŽNICA MARIBOR št. 104 B

Violine	od 95	Din	nav.
Tambure	„ 98	„	„
Mandoline	„ 136	„	„
Trube	„ 505	„	„
Gramofoni	„ 345	„	„

Ročne harmonike od 85 Din nav.

Izčrpanim

bolnim, slabotnim, nervoznim.

Da bi se osvobodili slabosti, izčrpanosti, prezgodnjih boleznih, včasih celo prezgodnje smrti je neobhodno potrebno takoj spočetka čistiti svoj organizem strupov katere skupno s hrano prinašamo (mokračna kislina, urati in dr.), ravno tako pa je treba ojačevati in oživljati njegovo moč z energijotvornimi fermenti, vzetimi od žlez mladih živali, kakor je »KALEFLUID« D. Kaleničenka.

»KALEFLUID« je potreben vsem brez razlike kateri so izrpani po raznih boleznih, slabi prehrani, ali bolezni telodca, naopornem fizičnem ali duševnem delu, težkih duševnih portrostih, prekomernih telesnih ali duševnih ekscesov i. t. d. «KALEFLUID« je večkrat odlikovan na raznih razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Firenci in Rimu s 5 Grand Prix in 5 velikimi zlatimi kolajnami.

Brezplačno in franko pošljemo popis, kateri vas seznani z novim načinom obnavljanja in jačanja ovenele moči, zdravja in delovne sposobnosti. Obrnite se:

Beograd, Kralja Milana 58, Miloš Marković.

»KALEFLUID« se dobi v vseh boljših drogerijah in lekarnah vsega sveta, pošlje se tudi po povzetju.

„BOROVIN"

proti revmatizmu, protinu, prehladu, oslabelosti.

Vam bo pomagal

Pazite na ponaredbe! 346 Pazite na ime!

Zadostuje poskušnja, da se prepričate o njegovi izborni kakovosti

Dobi se v vseh boljših trgovinah.

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek.